

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra ekonomie

**Vývoj a tendence odchozích přímých zahraničních investic českých
podniků**

Bakalářská práce

Autor: Petr Stehlík
Studijní obor: Informační management

Vedoucí práce: Ing. Eva Hamplová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 17.8.2018

Petr Stehlík

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Evě Hamplové, Ph.D. za metodické vedení práce a rady, které mi v průběhu práce poskytovala.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá vývojem a tendencemi odchozích přímých zahraničních investic českých podniků do zahraničí. Jsou zde popsány základní druhy přímých zahraničních investic, platební bilance a faktory, které ovlivňují investování. Další část se zabývá investicemi českých podniků do zahraničí v období od 2000 do 2016. Cílem práce je porovnat vývoj PZI českých podniků v jednotlivých letech a rozebrat dopad na Českou republiku. Záměr práce je také zhodnotit vývoj odchozích PZI vůči zahraničí.

Annotation

Title: Development and Trends of Outgoing Foreign Direct investments by Czech companies.

Bachelor Thesis deals with development and trends of outgoing foreign direct investments by Czech companies abroad. The basic types of foreign direct investments, balance of payments and factors that influence investments are described here. Bachelor Thesis also deals with the investments of Czech companies abroad in period from 2000 to 2016. The main aim of the thesis is to compare the development of foreign direct investments by Czech companies in individual years and to analyze the impact on the Czech Republic. The purpose of the Bachelor Thesis is also evaluating development of outgoing foreign direct investments with other countries.

Obsah

1. Úvod	1
1.1. Cíl práce a metodika	2
2. Přímé zahraniční investice	3
2.1. Charakteristika PZI	3
2.1.1. Definice	3
2.1.2. Druhy PZI	4
2.1.3. Přínosy a rizika PZI	7
2.1.4. Faktory PZI	8
2.2. Platební bilance	13
2.2.1. Definice	13
2.2.2. Vertikální struktura	13
2.2.3. Horizontální struktura	14
2.3. Nadnárodní firma	18
2.4. ČNB a její statistika	19
3. Analýza PZI od 2000 do 2016	21
3.1. Přímé zahraniční investice v roce 2000	21
3.2. Přímé zahraniční investice před vstupem do EU	24
3.3. Přímé zahraniční investice před krizí	27
3.4. Přímé zahraniční investice po krizi	30
3.5. Přímé zahraniční investice v posledních letech	33
3.6. Nizozemí	36
3.6.1. Investice do země	36
3.6.2. Investiční prostředí	36
3.7. Porovnání PZI České republiky se zahraničím	37
4. Souhrn vývoje investic	39
5. Závěr	41
Zdroje	43
Seznam příloh	46

Seznam použitých obrázků

Obrázek 1 - Investiční stupně (Měšec, 1998).....	11
Obrázek 2 - NNS (Srholec, 2004, s. 49).....	18
Obrázek 3- PZI 2000 (ČNB, 2000)	21
Obrázek 4- PZI (odvětví) 2000 (ČNB, 2000).....	22
Obrázek 5- PZI (teritorium) 2000 (ČNB, 2000).....	23
Obrázek 6- PZI 2001-2003 (ČNB, 2003a)	24
Obrázek 7- PZI (odvětví) 2001-2003 (ČNB, 2003a).....	25
Obrázek 8- PZI (teritorium) 2001-2003 (ČNB, 2003a).....	26
Obrázek 9- PZI 2004-2008 (ČNB, 2008)	27
Obrázek 10- PZI (odvětví) 2004-2008 (ČNB, 2008)	28
Obrázek 11- PZI (teritorium) 2004-2008 (ČNB, 2008)	29
Obrázek 12- PZI 2009-2012 (ČNB, 2012)	30
Obrázek 13- PZI (odvětví) 2009-2012 (ČNB, 2012)	31
Obrázek 14- PZI (teritorium) 2009-2012 (ČNB, 2012)	32
Obrázek 15- PZI 2013-2016 (ČNB, 2016)	33
Obrázek 16- PZI (teritorium) 2013-2016 (ČNB, 2016)	34
Obrázek 17- PZI (odvětví) 2013-2016 (ČNB, 2016)	35
Obrázek 18- Tok odlivu PZI v \$ (World Bank, 2018)	37
Obrázek 19 - Tok odlivu PZI v % k HDP (World Bank, 2018).....	38
Obrázek 20 - Stav PZI (Vlastní zpracování dle ČNB)	39
Obrázek 21 - Stav tuzemských PZI podle zemí 1/2 (ČNB, 2016)	47
Obrázek 22 - Stav tuzemských PZI podle zemí 2/2 (ČNB, 2016)	48
Obrázek 23 - Stav tuzemských PZI podle odvětví 1/2 (ČNB, 2016)	49
Obrázek 24 - Stav tuzemských PZI podle odvětví 2/2 (ČNB, 2016)	50

Seznam použitých tabulek

Tabulka 1 - Druhy PZI (Srholec, 2004, s. 13)	4
Tabulka 2- Vertikální struktura (Polouček, 2009).....	14

Seznam zkratek

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

EUROSTAT – statistický úřad Evropské unie

FATS – Statistika zahraničních afilací

HDP – Hrubý domácí produkt

MMF – Mezinárodní měnový fond

M&A – fúze a akvizice

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PZI – Přímé zahraniční investice

UNCTAD – Konference OSN o obchodu a rozvoji

1. Úvod

V dnešní době se otázkou přímých zahraničních investic zabývá velké množství populace a čím dál více lidí se informuje o daném tématu. Jedná se o velmi diskutované téma, kde se nacházejí veliké neshody. Význam těchto investic vychází z podpory hospodářského růstu. Je zde mnoho přínosů i rizikových faktorů, které budou postupně zmíněny v teoretické části. Poměr objemu investic, které míří do ČR je mnohonásobně větší než objem investic, který míří z ČR do zahraničí, a proto jsou známější spíše příchozí přímé zahraniční investice.

Práce se zabývá přímými zahraničními investicemi českých podniků v zahraničí. Přímé zahraniční investice (PZI) jsou symbolem vnější ekonomické důvěry a zdraví ekonomiky. V dnešní době trendů nadnárodních společností, které hledají vhodná místa, pro investování jejich kapitálu. Práce nastíní vlivy na investora, které mohou být buď přínosem, nebo rizikem. Pro každého investora je individuální míra rizika, kterou chce podstoupit. Cílem je zhodnotit přímé zahraniční investice českých podniků od roku 2000 až do roku 2016 a analyzovat jejich vývoj a tendence. Dalším cílem této práce je zhodnotit dopad na Českou republiku a porovnat ČR s okolními státy.

V teoretické části jsou popsány základní poznatky o přímých zahraničních investicích, jejich faktory ovlivňující investora. Nezbytnou částí je zde určitě také platební bilance, do které PZI patří. Další částí je definování nadnárodní společnosti a zhodnocení investic pomocí ČNB.

Aplikační část se věnuje rozboru PZI českých podniků v zahraničí v jednotlivých letech z hlediska celkového objemu PZI, podle teritoria a odvětví. Jednotlivé úseky pro porovnávání odchozích PZI českých podniků, jsou rozděleny dle událostí, které velice ovlivnily stav PZI.

Práce porovnává objemy investic České republiky se Slovenskem v amerických dolarech i v procentuální míře k HDP.

1.1. Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj a tendence odchozích přímých zahraničních investic z České republiky v letech 2000 až 2016 a porovnání s ostatními zeměmi, převážně se Slovenskem.

Pro naplnění stanovených cílů prvně definujeme přímé zahraniční investice. Vyhodnotíme faktory, které ovlivňují přímé zahraniční investice českých podniků pro investici do zahraničí. Posouzení vlivu a vývoje přímých zahraničních investic a zhodnocení globálního posunu oproti ostatním zemím, prostřednictvím vyhodnocení vybraných ukazatelů. Tato práce je také zaměřena na zhodnocení vývoje a tendencí, které se za léta 2000-2016 udály a přispěly ke zkvalitnění či zhoršení investičního prostředí v České republice.

Pro dosažení cíle bakalářské práce jsou aplikovány metody ekonomické teorie, z oblastí makroekonomie, mikroekonomie a mezinárodních financí. Dále jsou použity metody na zpracování analýzy na makro i mikroekonomických úrovních, porovnání nashromážděných dat a jejich vyhodnocení. Bakalářská práce je vypracována s pomocí odborné literatury a internetových zdrojů. Bakalářská práce je členěna na teoretickou část, praktickou část a vlastní závěr. Teoretická část je zpracována z odborné literatury a internetových článků. Praktická část je zpracována z porovnaných dat, které byly nalezeny na oficiálních internetových zdrojích.

Metodikou této práce je zpracování údajů České národní banky a Světové banky. Byla zde použita metoda toku investic, kdy se investice vybraných zemí porovnávaly pomocí meziročního přírůstku. Budou zkoumány souvislosti mezi odlivem přímých zahraničních investic a HDP v procentuální míře. Zdrojem základních dat je Česká národní banka, která shromažďuje tuzemské PZI do zahraničí a každý rok vydává zprávu. Dalším zdrojem dat je Světová banka, která zveřejňuje data a informace o odlivu investic v porovnání s HDP. Pro zpracování odchozích PZI českých podniků do zahraničí je použita analýza časových řad. Dále zde byla využita komparační metoda, při porovnání odlivu investic České a Slovenské republiky.

2. Přímé zahraniční investice

2.1. Charakteristika PZI

PZI jsou zkoumány už několik desítek let a považují se za významnou problematiku. V posledních letech je obrovský zájem o bohaté investory, a proto státy soutěží o získání těchto investorů.

2.1.1. Definice

Investice jsou definovány jako ekonomická činnost, kde subjekt v první řadě odevzdává současný kapitál a očekává v budoucnu navýšení hodnoty produktu. (Srholec, 2004, s. 9)

„Přímá zahraniční investice je taková přeshraniční investice, která odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu (podnik přímé investice), který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika přímého investora. Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku.“ (ČNB, 2003)

Vztah: Přímá investice = základní kapitál + reinvestovaný zisk + ostatní kapitál

PZI patří mezi hlavní dlouhodobou formu mezinárodních kapitálových toků vztahujících se k podnikům. Stupeň kontroly je hlavní kritérium pro zahrnutí toku kapitálu do přímých investic. Nejčastější případ pro začlenění do přímých investic je pohyb kapitálu, kde se získává 20 % až 25 % podílu na celkovém kapitálu. Vyhovujícím může být také 10% podíl na celkovém kapitálu zahraničního podniku, ale musí být dostačující z hlediska ovlivnění řízení a kontroly podniku. Dle devizového zákona, který byl zrušen v roce 2016, byla přímá zahraniční investice popsána jako vynaložení peněžních prostředků za účelem vzniku trvalých ekonomických vztahů investujícího devizového tuzemce v zahraničí nebo cizince v tuzemsku. Do přímých investic můžeme zahrnout nákup akcií, reálné investování i reinvestování zahraničního zisku. Hlavní rozdělení přímých investic je na základní kapitál, reinvestovaný zisk a ostatní kapitál. (Durčáková, Mandel, 2003, s.18)

Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti, vklady v dceřiných společnostech a přidružených podnicích.

Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend.

Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich dceřinými společnostmi, pobočkami a přidruženými společnostmi. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích. (ČNB, 2013)

2.1.2. Druhy PZI

Tabulka 1 - Druhy PZI (Srholec, 2004, s. 13)

Hledisko vymezení	Druhy PZI	Hlavní znaky	Příklad
Míra kontroly	Podnik s menšinovým zahraničním podílem (associate)	Podíl od 10 do cca 50 % na vlastním jmění či hlasovacích právech	Podíl Boeingu v Aero Vodochody
	Podnik pod zahraniční kontrolou (subsidiary)	Kontrolní vlastnický podíl	Privatizace Rakony Rakovník do rukou Procter & Gamble
Motiv vstupu	Trhy vyhledávací (market-seeking)	Cílem je růst podílu na trhu a pokles nákladů na jeho zásobování	Investice Coca-Coly v Praze
		Vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz	
	Faktory vyhledávací (efficiency-seeking)	Cílem je optimalizace výroby (pokles výrobních nákladů) Vývozně orientované	Investice Audi do motorárny v Györu
Aktiva vyhledávací (asset-seeking)	Cílem je získání specifických aktiv (patent, obchodní značka)	Vstup SABMiller do Plzeňského Prazdroje	

Způsob vstupu	Investice na zelené louce (greenfield)	Investice do nových aktiv	Investice Philipsu v Hranicích na Moravě
	Investice na hnědé louce (brownfield)	Změna vlastnické struktury i investice do restrukturalizace (většina privatizačních PZI)	Investice Volkswagenu do Škoda Auto
	M&A (mergers and acquisitions)	Ovládnutí již existujících aktiv	Převzetí ČSOB finanční skupinou KBC
Specializace mateřské firmy	Vertikální PZI	Produktová specializace	Ovládnutí BorsodChem ruským Gazpromem
		Rozdílné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	
	Horizontální PZI	Procesní specializace	Investice PWC v Praze
		Podobné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	

Míra kontroly

V tabulce číslo 1 jsou uvedeny typy PZI dle čtyř základních hledisek vymezení, dále jsou zde uvedeny jejich hlavní znaky a v neposlední řadě také jejich praktický příklad.

První hledisko vymezení se nazývá *míra kontroly zahraničního vlastníka*. Míra kontroly je velice důležitá pro míru autonomie při rozhodnutích podniku s PZI. Do této skupiny patří, podle tabulky č. 2, i podniky, které mají podíl pouze 10 % zahraničního vlastníka, takže nemusí být pod kontrolou zahraničního vlastníka. Můžeme zde rozdělit podniky, které jsou pod kontrolou zahraničního vlastníka a také podniky, kde se musí dělit

o kontrolu s původním vlastníkem. Tato hranice je ovlivněna rozštěpeností vlastníků ve vedení podniku a jeho celkové velikosti. (Srholec, 2004, s. 12)

Motiv vstupu

Druhé hledisko vymezení přímých zahraničních investic je motiv vstupu, který se rozděluje na tři druhy:

1. **Trhy vyhledávající**, které jsou zaměřeny na zvýšení celkové účasti na trhu dané země a zmenšení nákladů propojených se zásobováním, a to např. celních tarifů nebo nákladů na dopravu.
2. Následující druhy jsou **faktory vyhledávající**, které se snaží omezit produkci tuzemských podniků nebo jí nahradit dovozem. Jejich důležitý cíl je optimalizace nákladů na výrobní proces. Hlavní podněty jsou např. malé náklady na pracovní sílu, přírodní zdroje nebo také know-how. Je zde většinou velká míra integrace s domácí firmou a zaměřeno na vývoz.
3. Poslední druh jsou **aktiva vyhledávající**, které mají za cíl kontrolu nad určitými aktivy např. patenty a obchodní značky. Sdružením mnoha motivů vstupu je možné navýšit příznivost investice. (Srholec, 2004, s. 12)

Způsob vstupu

Dalším důležitým hlediskem investora je způsob vstupu, který můžeme rozdělit do tří druhů. Prvním z nich je Investice na zelené louce, poté Investice na hnědé louce a posledním M&A neboli fúze a akvizice.

1. **Investice na zelené louce** znamená zřízení nového ekonomického subjektu, který dovoluje provést projekt exaktně podle záměrů nadnárodní firmy. Zápor tohoto druhu je ve zpožděné době, která nastává, kvůli výstavbě nového podniku, najmutí a zaučení pracovníku nebo administrativní komplikace. Tento druh je prospěšný pro firmy, které chtějí zužitkovat výrobní faktory dané země, které jsou běžně přístupné.
2. **Investice na hnědé louce** jsou často spojeny s rozsáhlou investicí, do již vyskytujícího se podniku na jeho částečnou obnovu. Můžeme sem zařadit velké množství privatizačních PZI.
3. **M&A** neboli fúze a akvizice je označován kapitálový vstup do již zavedeného tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. M&A nastává při jakémkoliv výhodě

zavedeného podniku, kde by byla investice mnohem dražší než samostatný vstup v podobě kapitálu. (Srholec, 2004, s. 12)

Specializace mateřské firmy

Posledním hlediskem nazýváme *Specializace mateřské firmy*, které vychází z rozdělování výrobního řetězce.

1. Prvním druhem jsou **vertikální PZI**, které jsou vykonávané především produktově specializovanými nadnárodními firmami a je zde také důležitá kontrola zásob potřebných surovin, kde chce minimalizovat náklady. Mezi další cíle patří dobré odbytové podmínky, které jsou spojené s vlastní prodejní a distribuční sítí v zahraničí.
2. Druhý druh je **horizontální**, ten je využíván především profesně specializovanými firmami. Většinou tato společnosti vlastní důležité know-how nebo schopnosti manažera, které mohou být snadno využity pro dostání vysokého zisku v zahraničí. Díky této formě je také lepší ochrana díky dceřiným společnostem v zahraničí a lepší využití postavení monopolu a přizpůsobení se trhu. (Srholec, 2004, s. 13)

2.1.3. Přínosy a rizika PZI

Mezi výhody patří:

- Zachování stávajících míst a vytvoření nových pracovních míst
- Zvýšení mezd
- Růst reálných příjmů
- Zvýšený daňový základ
- Zvýšení exportu
- Poskytování sociálních služeb pro místní obyvatele
- Větší možnost investování do zahraničí pro místní firmy
- Nové know-how
- Rozvoj infrastruktury

Mezi nevýhody PZI patří:

- Lokální závislost na zahraničním kapitálu
- Vnější kontrola místní ekonomiky

- Přilákání kvalifikovaných pracovníků z místních podniků
- Likvidace místních firem
- Rozvoj duální ekonomiky
- Možnost repatriace zisku
- Možnost náhlého odchodu se všemi důsledky

Při vstupu nadnárodní firmy do země jsou tuzemské firmy vystaveny obrovskému konkurenčnímu tlaku, který vede ke zvýšení produktivity. Tok přímých zahraničních investic znamená pro danou zemi, že výroba produktů nebo poskytnutí služeb se přesune do dané země, a proto nemusí být dováženy. Kladnou stranou této investice jsou zejména nové technologie, modernizace, know-how i zdravá konkurence pro domácí firmy, které musí posílit kvalitu i kvantitu produkce. Dalším aspektem, který PZI prokazují, je propojení domácí ekonomiky s tou světovou a světovým trhem. Nárůst mezd v těchto podnicích může také motivovat domácí firmy a pro zemi je výhodné, že se více nezadlužuje, ačkoli by někdo mohl namítnout, že tato situace může vést k likvidaci místních firem. Z dlouhodobého hlediska je toto pro danou zemi výhodné a vytěsňují malé firmy. Toky PZI většinou působí z ekonomicky vyspělejších států do států, které nemají ekonomiku na takové úrovni a nemají dostatečný kapitál. Tím PZI zvýší výrobu a tím více pracovních míst mohou firmy nabídnout. (Měšec, 1998)

2.1.4. Faktory PZI

Faktory ovlivňující investora o investice v zahraničí

Hlavními faktory, kvůli kterým se investor rozhoduje, zdali investuje v dané zemi podle následujících faktorů:

- 1) **Využití levnějších výrobních faktorů:** tento trend se nyní velice využívá a investoři velmi často přemísťují svoji výrobu do rozvojových zemí, kde najdou levnou pracovní sílu. Negativní věc na přemístění výroby do rozvojové země je, že zde bohužel nejsou dostatečně kvalifikovaní pracovníci, a tak musí buď vynaložit investice pro rekvalifikaci zaměstnanců, nebo využívat zastaralejší techniku.
- 2) **Odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem:** toto obsahuje odstranění nákladů na transport a tím spojených celních bariér. Je pro firmu levnější přesunout výrobu nebo založit pobočku v dané oblasti než vše dovážet a vyvážet hotové.

- 3) **Snížení devizového rizika:** Společnost, která vyváží své zboží do zahraničí, musí počítat s rizikem, že devizový kurz bude nepříznivý a tím znehodnotí pohledávku.
- 4) **Využití výhodnějších daňových podmínek:** Tato výhoda je individuální na každé zemi a jedná se o dodatečný zisk, který obdrží ze snížených daňových sazeb. (Durčáková, Mandel, 2003, s. 208)
- 5) **Využití výhodnějších zdravotních, bezpečnostních a ekologických předpisů:** Srovnání zahraničních exportérů a domácích výrobců a jejich diskriminačních opatření bude vždy pro domácí výrobce, aby se snažili potlačit dovezené zboží, a proto se zakládají pobočky v dané zemi, pro získání stejných podmínek.
- 6) **Následování obchodních partnerů:** Tento faktor ovlivňuje nejvíce banky, pojišťovny a firmy, které se zabývají auditem. Firmy, které poskytují služby, se nejčastěji uchylují k zavedení zahraniční pobočky v oblasti, kde mají své obchodní partnery s dobrými obchodními vztahy. (Srholec, 2004, s. 39)

Lokalizační faktory PZI

Je velice těžké určit, zda faktory ovlivňují příliv PZI nebo PZI ovlivňuje dané faktory. Možným řešením jsou ankety, kde si samotní investoři zvolí, jak jsou pro ně dané faktory důležité a podle toho zvolí místo, kam investují. Platí základní charakteristiky PZI ve světové ekonomice:

1. Země, které jsou ekonomicky nejvyspělejší, se dají považovat za hlavní zdroj, ale také příjemce PZI. Velké množství těchto PZI je vymezeno jako trhy či aktiva vyhledávající, horizontální, kde je převaha M&A.
2. Další podstatná část PZI směřuje do zemí, které jsou na středním technologickém žebříčku (jihovýchodní Asie, Latinská Amerika, tranzitivní ekonomiky), které mají o něco vyšší význam vyhledávajících a vertikálních faktorů a PZI na zelené louce.
3. Lze pozorovat určitou hranici HDP na obyvatele, od které příliv PZI výrazně roste. Dle měření je příliv PZI, do nejméně vyspělých zemí, zanedbatelný.
4. Velmi významnými faktory lokalizace PZI se jeví cena a kvalita pracovní síly, úroveň infrastruktury a efekt aglomerace (efekt shluku či cluster efekt)
5. Politická a institucionální nestabilita odrazuje od lokalizace PZI.
6. Snaha o obcházení překážek volného obchodu a snížení transportních nákladů se obecně nejeví jako hlavní lokalizační faktory PZI. (Srholec, 2004, s. 39)

Riziko země

Hlavními faktory při investování do dané země jsou její ekonomická, politická a podnikatelská rizika. Účelem prozkoumání těchto faktorů je zamezit riziku neočekávaných ztrát spojených, s investováním. (Měšec, 1998)

Ekonomické a politické riziko

Jsou to dva hlavní zdroje rizik. Ekonomické riziko se odvíjí od schopnosti země splácet své vlastní dluhy. Když má země stabilní finance a silnou ekonomiku, tak se od ní očekává, že bude mít větší schopnost poskytnout stabilnější investice než země, která tuto schopnost nemá. Naproti tomu politické riziko se týká rozhodnutí, která byla vydána v dané zemi, a mohly by vést k neočekávaným ztrátám investorů. Jde také popsat ochotou země splácet své dluhy, proto se tyto dvě rizika nejčastěji hodnotí pospolu. (Měšec, 1998)

Měření ekonomického a politického rizika

Riziko se měří pomocí ratingového hodnocení i kreditního ratingu, který se určuje podle schopnosti splácet své dluhy. Země, které jsou otevřené pro investory, dostávají ratingové hodnocení od agentur typu Moody's, Standard & Poor's (S&P) nebo Fitch. Země jsou seřazeny a ty země, které mají vyšší ratingové hodnocení, se považují za bezpečnější k investování. (Měšec, 1998)

Obrázek 1 - Investiční stupně (Měšec, 1998)

MOODY'S		STANDARD & POOR'S		Fitch
Investiční stupně				
Aaa	Austrálie, Dánsko, Finsko, Kanada, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, N. Zéland, Norsko, Rakousko, Singapur, Švédsko, Švýcarsko, USA	AAA	Austrálie, Dánsko, Finsko, Hongkong, Kanada, Lucembursko, Německo, Norsko, Singapur, Spojené království, Švédsko, Švýcarsko	Dánsko, Finsko, Kanada, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Singapur, Švédsko, Švýcarsko, USA, Austrálie
Aa1	Francie, Spojené království, Hongkong	AA+	Nizozemsko, Rakousko, USA	Hongkong, Francie, Spojené království
Aa2	Kuvajt	AA	Belgie, Francie, Kuvajt, Nový Zéland	Belgie, Kuvajt, Nový Zéland
Aa3	Belgie, Čína, Chile, Japonsko, Korea, S. Arábie, Tchaj-wan	AA-	ČESKÁ REPUBLIKA , Čína, Estonsko, Japonsko, Tchaj-wan, S. Arábie, Chile	S. Arábie, Korea
A1	ČESKÁ REPUBLIKA , Estonsko, Izrael	A+	Izrael, Korea	ČESKÁ REPUBLIKA , Čína, Estonsko, Chile, Japonsko, Slovensko, Tchaj-wan
A2	Polsko, Slovensko	A	Slovensko	Izrael, Malta
A3	Malajsie, Malta	A-	Malajsie, Polsko, Slovinsko	Malajsie, Polsko, Slovinsko
Baa1	Litva, Mexiko, Rusko, J. Afrika, Slovinsko	BBB+	Irsko, Kazachstán, Malta, Lotyšsko	Irsko, Kazachstán, Itálie, Litva, Lotyšsko, Mexiko
Baa2	Brazílie, Bulharsko, Itálie, Kazachstán	BBB	Brazílie, Bulharsko, Litva, Mexiko, Rusko, J. Afrika, Itálie	Brazílie, Rusko, Španělsko, J. Afrika, Island
Baa3	Indie, Indonésie, Island, Lotyšsko, Rumunsko, Španělsko, Turecko	BBB-	Indie, Island, Španělsko	Bulharsko, Indie, Rumunsko, Indonésie, Turecko

Investiční pobídky

Dle organizace UNCTAD můžeme vymezit investiční pobídky jako „*měřitelné výhody poskytnuté vládou konkrétním firmám či skupinám firem s cílem přimět je chovat se určitým způsobem.*“ (Srholec, 2004, s. 129) Stát se tímto snaží podpořit zvýšení objemu investic na svém území.

Můžeme je poskytnout dvěma způsoby:

- 1) Přímá finanční podpora
Může být například v podobě dotací na nákup strojů, investiční výstavbu, nákup technologie, pozemků.
- 2) Nepřímá úleva z požadavku státu vůči ekonomickému subjektu
Úlevy se poskytují nejčastěji v daňové řadě nebo úlevě na předpisech. (Dotace EU, 2018)

Mezi hlavní podporované oblasti patří:

- 1) Zpracovatelský průmysl
- 2) Technologická centra
- 3) Centra strategických služeb

Investiční pobídky v ČR nabývají mnoho forem

- 1) **Sleva na dani z příjmu právnických osob**, která se poskytuje po dobu 10 let pro společnosti, které zrovna vznikly nebo pro právnické osoby, které již existují.
- 2) **Převod pozemků včetně související infrastruktury za zvýhodněnou cenu.**
- 3) **Hmotná podpora na vytvořené pracovní místo** v maximální výši 200 000 Kč na zaměstnance.
- 4) **Hmotná podpora na školení a rekvalifikace zaměstnanců** až do 35 % nákladů na školení.
- 5) **Převod pozemků** (Dotace EU, 2018)

Dle usnesení č. 298 vlády České republiky, které bylo přijato v roce 1998 k návrhu investičních pobídek pro investory v České republice, platí:

- 1) Investovat se musí do zpracovatelského průmyslu, kde minimálně 50 % ceny výrobní linky budou tvořit náklady na pořízení strojního zařízení, které je uvedené a schválené v seznamu, který schválila vláda.
- 2) Zavedení nové výroby, rozšíření stávající výroby nebo modernizace výroby, kde účel je podstatná změna výrobku nebo jejího procesu.
- 3) Nejmenší možná investice je 200 milionu Kč tam, kde je nejméně o 25 % vyšší nezaměstnanost, než je průměrná míra nezaměstnanosti v ČR, musí investovat nejméně 150 milionu Kč, tam kde je o 50 % větší nezaměstnanost než průměrná míra nezaměstnanosti v ČR, musí investovat nejméně 100 mil. Kč.

- 4) Investice musí být kryta z vlastního jmění ve výši nejméně 100 milionu Kč, tam kde je vysoká nezaměstnanost, stačí 50 mil. Kč.
- 5) Investor se zavazuje k pořízení strojního zařízení, které je obsaženo v kapitole 84,85 a 90 celního sazebníku v hodnotě, která bude nejméně 40 % celkové hodnoty pořízeného dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku.
- 6) Návrh musí být v souladu se všemi českými legislativními požadavky na ochranu životního prostředí. (MPO, 2005)

2.2. Platební bilance

2.2.1. Definice

„Platební bilance je statistický záznam všech ekonomických transakcí mezi domácími subjekty a zbytkem světa uskutečněným v průběhu určitého období.“ (Polouček, 2009, s. 353)

Nejčastěji se kompletuje jednou ročně, ale je obvyklé, že se uveřejňuje za čtvrtletí nebo po měsíci. Platební bilance je důležitý faktor ekonomiky, který nasvědčuje o ekonomických vazbách s ostatními státy. Díky platební bilanci lze vyzorovat objem zboží a služeb, který země vyvezla nebo dovezla. Dalším pozorovatelným faktorem je, zda subjekt má dluh, či je věřitelem vůči nějakému státu. Dále také poukazuje na změnu státních devizových rezerv. Podle vývoje platební bilance se velice často sestavuje hospodářská politika dané země. Platební bilance obsahuje výhradně transakce mezi domácím subjektem a zahraničním subjektem (Polouček, 2009, s. 353)

2.2.2. Vertikální struktura

Hlediskem platební bilance je, že sestavování vychází z principu podvojného účetnictví. To jde chápat tak, že všechny transakce, které jsou zaznamenané, vstupují do platební bilance dvakrát. Poprvé je můžeme zaznamenat na kreditní straně a podruhé budou obsaženy na straně debetní. Toto podvojně účetnictví můžeme brát tak, že platební bilance je vždy harmonická z účetního aspektu. Při sečtení všech kreditních operací by nám mělo vyjít stejné číslo, jako při sečtení debetních operací. Při tomto sečtení může také nastat situace, kdy je součet kreditních operací vyšší než debetních operací, tak hovoříme o přebytku neboli o schodku. Při opačné situaci, kdy debetní operace jsou vyšší než kreditní operace, tak hovoříme o deficitu daného účtu. (Polouček, 2009, s. 354)

Tabulka 2- Vertikální struktura (Polouček, 2009)

Kreditní operace (+)	Debetní operace (-)
Export zboží	Import zboží
Export služeb	Import služeb
Příliv výnosů	Odliv výnosů
Příliv převodů	Odliv převodů
Příliv kapitálu	Odliv kapitálu
Snížení devizových rezerv	Zvýšení devizových rezerv

2.2.3. Horizontální struktura

Tato struktura zlepšuje přehlednost. Každá transakce je podle své ekonomické podstaty rozdělena do jednotlivých účtů. Podle horizontální struktury můžeme platební bilance rozdělit přibližně do 20 jednotlivých účtů, které mají úlohu zajištění přehledu o mezinárodních ekonomických transakcích.

1) Běžný účet

Běžný účet se dále dělí:

- 1) Obchodní bilance
- 2) Bilance služeb
- 3) Bilance výnosů
- 4) Bilance převodů

Obchodní bilance zaznamenává export a import zboží. Obchodní bilance se rozděluje na kreditní a debetní položky. Do první skupiny patří příjmy z exportu a do druhé skupiny patří platby za importované zboží. Výsledek obchodní bilance může být plusová nebo minusová. V plusovém případě se jedná o přebytek a v opačném případě se jedná o deficit. Je zde mnoho faktorů, které tuto situaci mohou ovlivnit, jako např. vysoká kvalita nebo nízká cena. Musíme počítat i se souvisejícím faktorem cenou nerostných surovin. Pojem směnné relace (ang. Terms of trade), který znamená index relativních cen exportu a importu, je důležitý ukazatel vývoje obchodní bilance. (Polouček, 2009, s. 355)

Bilance služeb zaznamenává mezinárodní obchod v odvětví služeb. Je takzvanou neviditelnou bilancí. Pracuje na stejném způsobu jako obchodní bilance tím, že příjmy z exportu jsou kreditní položkou, a naopak výdaje z importu služeb jsou debetní položkou. Při součtu obchodní bilance a bilance služeb je výsledek kladný, tak považujeme zemi za čistého exportéra, a naopak při záporném výsledku za čistého importéra.

Bilance výnosu patří také do běžného účtu. Odráží se zde příliv a odliv úroků, dividend, zisku a dalších výnosů spojených s bilancí. Dají se označit za toky, které byly uskutečněny v minulosti z investic do majetkových a kapitálových účastí, cenných papírů nebo dalších forem aktiv. Příliv výnosů se zaznamenává pomocí generovaných investic, které provedli domácí rezidenti v zahraničí, a naopak odliv výnosů spočívá v dřívějších investicích cizinců v dané zemi. V ČR negativně ovlivňuje platební bilanci. (Reveda, 2012, s. 361)

Bilance převodů je poslední složkou běžného účtu. Běžným pojmem se rozumí příjmy a výdaje, kde neexistuje paralelní protihodnota. Příkladem mohou být příspěvky státu do rozpočtu mezinárodních organizací, splácení členských kvót nebo mezinárodní humanitární pomoc. Mezi další převody patří odvody daní z příjmů a příspěvky na sociální zabezpečení u občanů pracujících v zahraničí, penze vyplacené do zahraničí nebo vratky daně z přidané hodnoty cizincům. Každý převod z tuzemské ekonomiky do cizí ekonomiky se bere jako debetní položka, a naopak každý převod z cizí ekonomiky do domácí se bere jako kreditní položka. (Polouček, 2009, s. 355)

2) Kapitálový účet

Kapitálový účet není velice důležitá část platební bilance z důvodu, že nepředstavuje velké množství účtovaných transakcí z celkového objemu transakcí. V České republice se na něj zaznamenávají příjmy ze strukturálních a jiných fondů Evropské unie. Mezi další prvky transakcí kapitálového účtu patří převody kapitálového charakteru, které souvisejí s migrací obyvatelstva, promíjením dluhů, vlastnickými právy k fixním aktivům a převody nevyrábějících, nefinančních hmotných aktiv a nehmotných práv. (Polouček, 2009, s. 360) Do roku 1993, kdy se začalo jednat podle nových pravidel pro sestavování platební bilance od MMF, se zde zaznamenávaly veškeré investice a finanční transakce. Nyní podle pravidel od MMF se investice a většina kapitálových toků registruje k finančnímu účtu platební bilance. (Durčáková, Mandel 2003, s. 18)

3) Finanční účet

Patří mezi nejvýznamnější prvky platební bilance. Považuje se za druhou nejdůležitější součást. Na finanční účet se zaznamenávají veškeré transakce spojené s pohybem kapitálů přes hranice. Pro přítok kapitálu můžeme uvést několik důvodů: domácí rezidenti si půjčují v zahraničí, domácí rezidenti prodávají aktiva zahraničním subjektům, zahraniční subjekty investují do domácí ekonomiky. Tyto přítoky kapitálu se zaznamenávají

na finančním účtu jako kreditní vstupy do platební bilance. Naopak pro odtok kapitálu můžeme uvést tyto způsoby: domácí rezidenti půjčují zahraničním subjektům, domácí rezidenti kupují aktiva od zahraničních subjektů, domácí rezidenti investují do zahraničí. Tyto odtoky kapitálu zaznamenáváme jako debet v platební bilanci. (Polouček, 2009, s. 360)

Transakce, které se nachází na finančním účtu, řadíme do čtyř základních skupin:

- 1) Přímé investice
- 2) Portfoliové investice
- 3) Finanční deriváty
- 4) Ostatní investice

Přímé investice můžeme chápat jako investice, které splňují následující definici: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD): „*Přímá zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí mezi oběma subjekty, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku.*“ (Polouček 2009, s. 361) Dále musí být splněna podmínka, že zahraniční investor vlastní minimálně 10 % akcií nebo hlasovacích práv podniku. Reinvestovaný zisk a ostatní kapitál se také považuje za součást přímé zahraniční investice.

$$\text{Přímá investice} = \text{Základní kapitál} + \text{Reinvestovaný zisk} + \text{Ostatní kapitál}$$

V případě, že chceme realizovat samostatnou přímou investici, tak můžeme provést založení zcela nového podniku, nebo zakoupit podíl v již existujícím podniku. Založení zcela nového podniku, můžeme nazvat také investicí na zelené louce, z důvodu nově vzniklého výrobního komplexu. Mezi největší výhodu patří, že investor má kontrolu nad vším, co je spojené s podnikem. Naopak koupě podílu v podniku je často spojena s privatizací státních podniků, bank či jiných společností do rukou zahraničních investorů a je mnohem méně časově náročná. (Polouček 2009, s. 360)

Portfoliové investice jsou dalším typem investic, které se zaznamenávají na finanční účet. Tyto investice nesplňují podmínky jako přímé investice a nemusí být tak dlouhodobé. Také zde není nutný kontrolní podíl ve společnosti a většinou zahrnují finanční instrumenty, s kterými lze standardně obchodovat na finančních trzích. Portfoliové investice rozdělujeme do dvou skupin. První jsou majetkového charakteru a druhé jsou dluhového charakteru. Do skupiny majetkových portfoliových investic patří podílové listy, depozitní stvrzenky

a další finanční dokumenty, které mají vlastnický charakter. Naopak dluhové portfoliové investice bereme jako investice, které patří do vládních, firemních, bankovních a dalších dluhopisů, státních pokladničních poukázek, komerčních papírů a dalších dlužnických cenných papírů. (Polouček, 2009 s. 362)

Finanční deriváty patří do skupiny finanční účet a jsou jeho nejmenší složkou. Jsou to instrumenty, které jsou využity převážně bankami k zajištění proti měnovému, úrokovému nebo jinému riziku, které pramení z jejich aktivních operací.

Ostatní investice se rozdělují podle dvou základních kritérií. Prvním kritériem je časové hledisko, kde rozeznáváme dlouhodobé a krátkodobé investice. Druhým kritériem je sektorové členění, kde můžeme rozdělit na centrální banku, obchodní banky, vládu a ostatní sektory. Do základních kapitálových toků můžeme obsadit úvěry a půjčky, které probíhají na mezinárodním bankovním trhu, ale také mezi bankami a nefinančními organizacemi. Zajímavou kategorií zde můžeme uvést dodavatelské úvěry, které jsou spojeny se zahraničním obchodem. Patří sem také depozita, členské podíly v mezinárodních neměnových organizacích. (Polouček, 2009 s. 362)

4) Saldo chyb a opomenutí

Jedná se o dopočtovou položku mezi výsledným saldem běžného, kapitálového a finančního účtu na jedné straně a změnou devizových rezerv na druhé straně. Jedná se o neidentifikované toky, které se nacházejí v běžném, kapitálovém a finančním účtu. Saldo chyb a opomenutí se používá z důvodu, že zde existuje několik důvodů, které způsobují nepřesnosti v evidenci platební bilance.

Důvodem pro zavedení salda chyb a opomenutí je také to, že mnoho údajů se získává nepřesně a není možné získat veškeré informace o všech transakcích. Také firmy mohou uměle podhodnocovat hodnotu jejich exportu nebo nadhodnocovat hodnotu importu, a proto zde slouží toto saldo. Také se může stát, že v zahraničním obchodě bude zboží doručeno, ale platba se odloží, či zpozdí, a proto není současně zaznamenáno. (Polouček, 2009, s. 363)

5) Změna devizových rezerv

Zahraniční aktiva centrální banky můžeme označit za devizové rezervy. Jsou velice snadno mobilizovatelné, jako zdroj přímého financování platební nerovnováhy i nepřímé regulace velikosti této nerovnováhy, která se užije prostřednictvím intervencím na devizovém trhu. Rezervy se většinou drží ve formě vkladů u zahraničních bank,

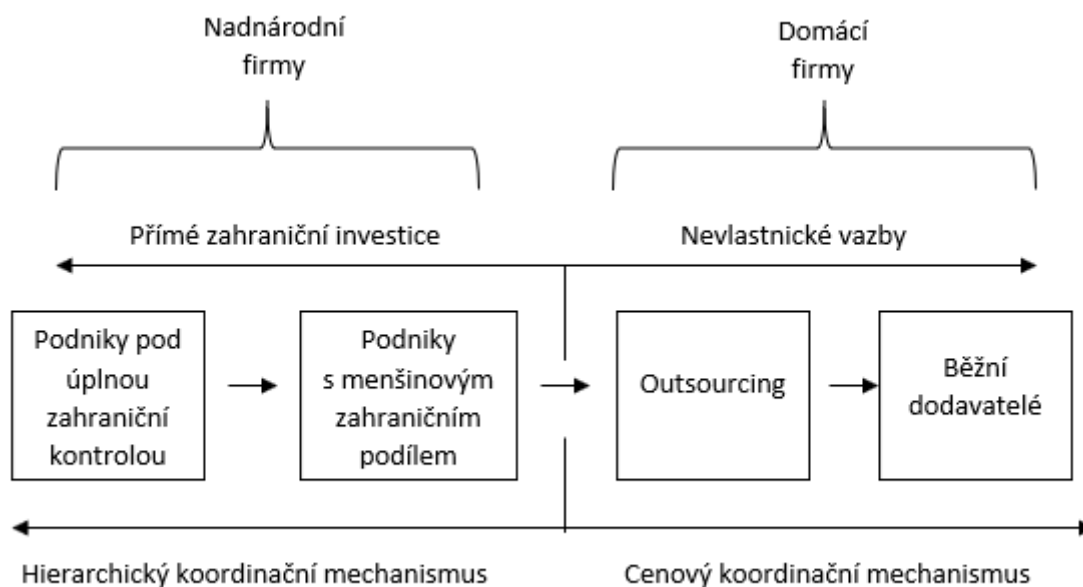
poskytnutých úvěrů, pokladničních poukázek a vládních dluhopisů. Hlavní faktor, který ovlivňuje hodnotu změn devizových rezerv, je devizový kurt. Při posílení domácí měny oproti měnám, kde jsou uloženy devizové rezervy, vede k poklesu hodnoty devizových rezerv. Zvýšení rezerv se označuje záporným znaménkem, jinak řečeno debet, oproti snížení devizových rezerv je kladná položka a označujeme ji jako kredit platební bilance. Když se na toto podíváme z účetního hlediska, tak platební bilance musí být vyrovnaná a součet všech kreditních položek musí odpovídat součtu všech debetních položek. (Polouček, 2009, s. 364)

2.3. Nadnárodní firma

Nadnárodní společnosti (NNS, transnational corporations – TNC's nebo mul-tinational corporations – MNC's) jsou specifické tím, že podporují ekonomickou aktivitu ve více zemích zároveň, tzn., že jsou ekonomicky aktivní i v zemi, kde nemají původ. Pro označení NNS stačí částečné vlastnictví pobočky, které má rozhodující vliv na řízení, tedy nepotřebuje úplné vlastnictví pobočky. (Srholec, 2004, s. 48)

Charakteristiky NNS:

1. Vyvíjejí ekonomické aktivity na více národních trzích.
2. Využívají odlišnosti jednotlivých zemí.
3. Jsou velice geograficky přizpůsobitelné a mohou rychle reagovat na změnu.

Obrázek 2 - NNS (Srholec, 2004, s. 49)

2.4. ČNB a její statistika

ČNB je ústřední bankou České republiky, dále také orgánem, který vykonává dohled nad finančním trhem a orgánem, který má oprávnění k řešení krize na finančním trhu. ČNB se také zaměřuje na měnovou politiku, vydávání bankovek a mincí, řízení platebního styku a zúčtování bank. Podléhá Ústavě České republiky a svou činnost vyvíjí v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a dalšími právními předpisy. (ČNB, 2003b)

Česká národní banka vznikla rozdělením Československa na dva samostatné státy a působí od 1. ledna 1993. ČNB je právnická osoba, která má sídlo v Praze a dalších sedm zastoupení po České republice. Tyto zastoupení se nacházejí v Praze, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Českých Budějovicích, Brně a Ostravě. (Revenda, 2012, s. 243)

ČNB je součástí mnoha Evropských organizací. Evropský systém centrálních bank, kde napomáhá plnit cíle a úkoly. Evropský systém dohledu nad finančními trhy a také ve spolupráci s Evropskou radou pro systémová rizika a evropskými orgány dohledu nad finančními trhy. (ČNB, 2003b)

Hlavní a nejvyšší orgán České národní banky je Bankovní rada České národní banky, kterou tvoří guvernér, dva viceguvernéři a další čtyři členové bankovní rady. Členem bankovní rady se může stát jmenováním od prezidenta republiky na šest let a maximálně dvakrát po sobě, a také je jedině může odvolat prezident republiky. Současným guvernérem České národní banky je od 1. července 2016 Jiří Rusnok. Každý člen bankovní rady je také zaměstnanec České národní banky. (ČNB, 2003b)

Podle dohody s Ministerstvem financí provádí v souladu s rozpočtovými pravidly operace spojené s emisemi státních dluhopisů a investicemi na finančních trzích. (ČNB, 2003b)

Statistika

Česká národní banka od svého začátku sestavuje a zveřejňuje statistiky z oblastí měnové a finanční statistiky, platební bilance, dohledové statistiky, statistiky finančních účtů, všeobecné ekonomické statistiky a vládní finanční statistiky. Tyto statistiky se sestavují s ohledem na mezinárodní standardy a standardy Evropské unie a příslušnými požadavky evropských dohledových orgánů a jednotného dohledu ČNB nad finančním trhem. Evropská centrální banka s pomocí národních bank shromažďuje informace, které jsou potřeba

pro plnění úkolů. Další informací, kterou Česká národní banka zveřejňuje, jsou údaje o inflaci, kterou měří Český statistický úřad. (ČNB, 2003d)

Systémy pro sběr dat:

SDNS je prvním z nich a používá se na zpracování a zasilání statických dat.

Dalším ze systému je **ARAD**, což je veřejná databáze informačního servisu ČNB. Hlavní cíl je tvorba jednotného systému, který prezentuje časové řady agregovaných údajů za jednotlivé díly. V ARADu jsou obsaženy informace, které jsou z většiny zpracované Českou národní bankou, a zbytek je převzat z okolních zdrojů.

Databáze se dělí na dva základní bloky:

1) Statistická data

Tento blok obsahuje data, která jsou převzata z měnové a finanční statistiky, statistiky platební bilance, statistiky finančních trhů, statistiky finančních účtů, vládní finanční statistiky, všeobecné ekonomické statistiky.

2) Základní ukazatele o finančním trhu

V druhém bloku dat jsou uveřejněny informace o vývoji všech oblastí finančního trhu, a hlavně základní kvantitativní údaje o velikosti, finanční situaci a obezřetnosti podnikání bank, družstevních záložen, pojišťoven, obchodníků s cennými papíry, investičních společností, fondů, kolektivního investování, penzijních společností a fondů penzijních společností.

SDDS Plus je poslední systém pro sběr dat a sbírá data ekonomická a finanční České republiky podle metodiky Mezinárodního měnového fondu. V systému SDDS Plus se data dělí do kategorií reálný sektor, fiskální sektor, finanční sektor, zahraniční sektor a obyvatelstvo. Všechny tyto údaje jsou získány pomocí Českého statistického úřadu, Ministerstva financí, České národní banky nebo Mezinárodního měnového fondu. (ČNB, 2003d)

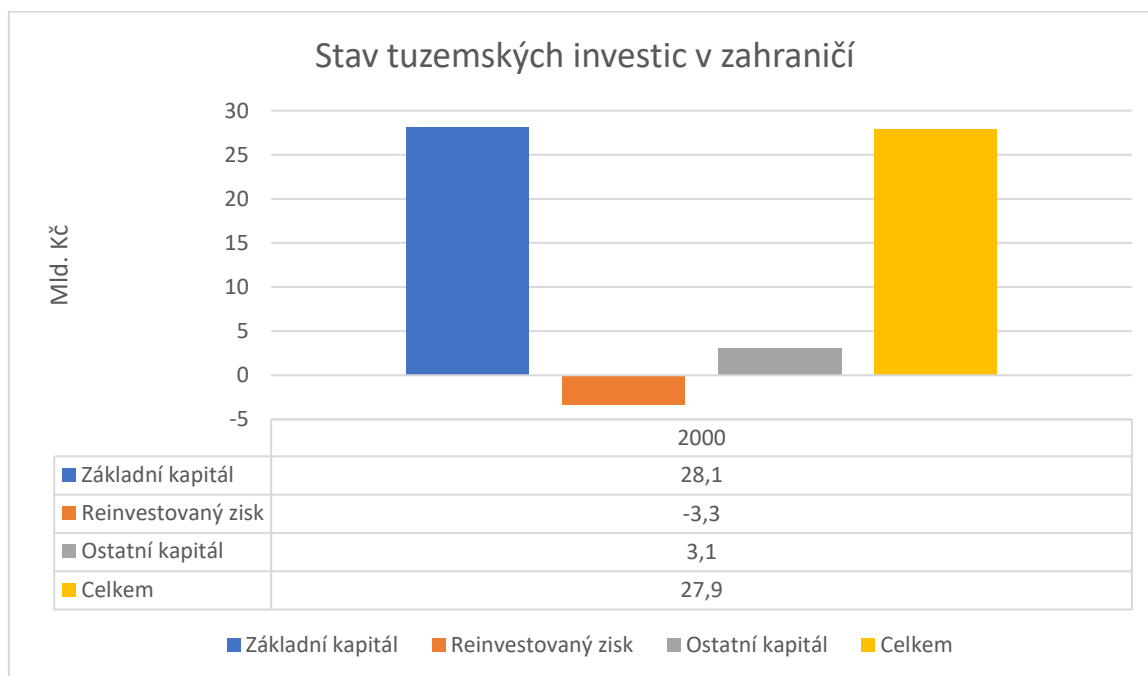
3. Analýza PZI od 2000 do 2016

V této části bude provedena analýza a porovnání naměřených hodnot pomocí České národní banky. Bude zpracována analýza celkového objemu přímých zahraničních investic i analýza PZI podle odvětví i teritoria.

3.1. Přímé zahraniční investice v roce 2000

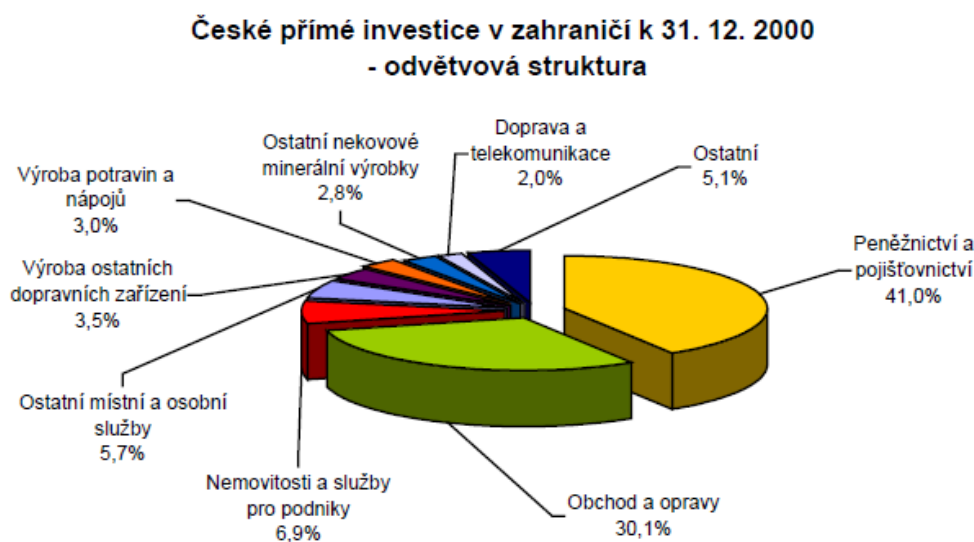
Tento přehled investic českých firem do zahraničí je na základě struktury, která je používaná u EUROSTATu a OECD. V roce 1998 bylo poprvé zpracováno rozložení PZI v ČR podle krajů a okresů, dále je rozděleno podle hlediska teritoriální a odvětvové struktury a nadále se v tomto zpracování pokračuje. ČNB souhlasila se změnou metodiky pro vykazování přímých zahraničních investic, které jsou podle mezinárodních standardů. Údaje byly zpracovány z auditovaných bilancí 795 subjektů, které investovaly do zahraničí. Objem PZI se většinou vykazuje ke konci roku. Od roku 1999 se také předkládají údaje za statistiku služeb zahraničních afilací, což je známo jako FATS Statistics. (ČNB, 2000c)

Celkem přímé zahraniční investice českých podniků do zahraničí v roce 2000 vzrostly na 27,9 mld. Kč, což je ekvivalentně 737,8 mil. amerických dolarů.

Obrázek 3- PZI 2000 (ČNB, 2000)

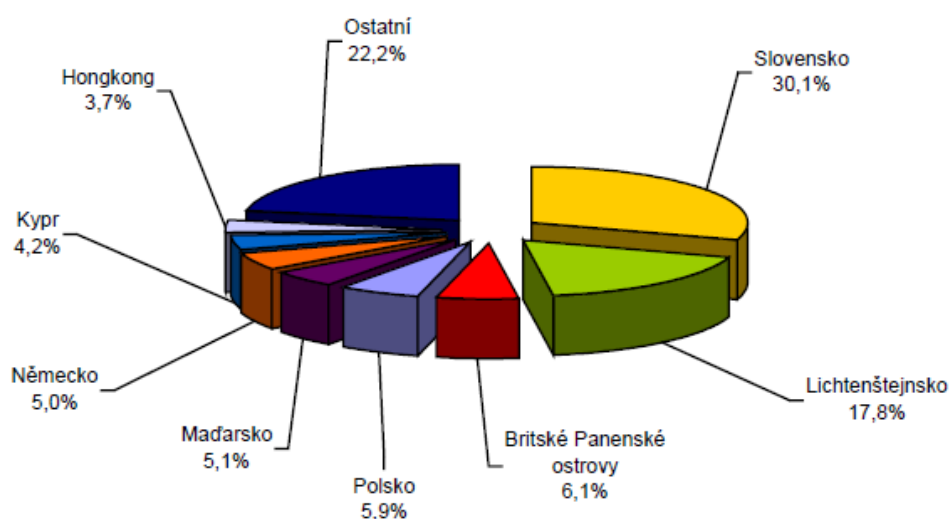
Od roku 1998 se podrobněji evidují přímé zahraniční investice českých podniků do zahraničí. Obrázek č. 3 uvádí hodnoty PZI, které naměřila ČNB na konci každého roku. Z obrázku č. 3 můžeme zjistit, že základní kapitál PZI se postupně po malých částech zvedá, ale nijak razantně. Je to spíše opatrnější investování, avšak zatím nevydělává peníze, které by se daly dále investovat. Od roku 1998 do roku 2000 se odliv PZI do zahraničí zvedl o 16,25 %. Reinvestovaný zisk ani ostatní kapitál se o tolik nezměnil a pořád zůstává v záporných, respektive v nízkých číslech. V těchto letech jsou podniky stále ztrátové, dle reinvestovaného zisku.

Obrázek 4- PZI (odvětví) 2000 (ČNB, 2000)

Obrázek č.4 ukazuje, že největší procento toku PZI vedlo do peněžnictví a pojišťovnictví, a to rovnou 41 %, což je velice vysoké číslo. Dalším velkým zastoupením jsou obchod a opravy, které tvoří 30,1 %. Oproti sektoru výroby, který tvoří něco přes 13% z celkových investic českých podniků do zahraničí, si můžeme povšimnout, že služby nám v tomho roce tvořily přes 86 %. To je obrovský rozdíl a je vidět, že firmy si chtějí spíše zajistit odbyť jejich produktů v zahraničí, než aby přesunuly výrobu do zahraničí. Dalším kritériem jsou daňové ráje, které lze poznat díky následujícímu grafu, který se zabývá teritoriálním hlediskem. V těchto letech byl nastavený trend, kdy většinou přes 80 % všech PZI bylo orientováno do oblasti služeb. I přes malé procento objemu PZI zastával sektor výroby většinu obrátu a bylo zde zaměstnáno více jak polovina zaměstnanců. (ČNB, 2000)

České přímé investice v zahraničí k 31. 12. 2000 - teritoriální struktura

Obrázek 5- PZI (teritorium) 2000 (ČNB, 2000)

V roce 2000 stále přetrvávají největší investice tuzemských firem na Slovensko, které tvoří necelou třetinu všech PZI českých podniků. Na dalších příčkách si můžeme všimnout daňových rájů jako je Lichtenštejnsko a Britské Panenské ostrovy. V této době bohatší lidé začali ukládat peníze mimo republiku a hledali země, kde jsou příznivé daňové podmínky. Tyhle země dnes nazýváme „daňové ráje“. (ČNB, 2000)

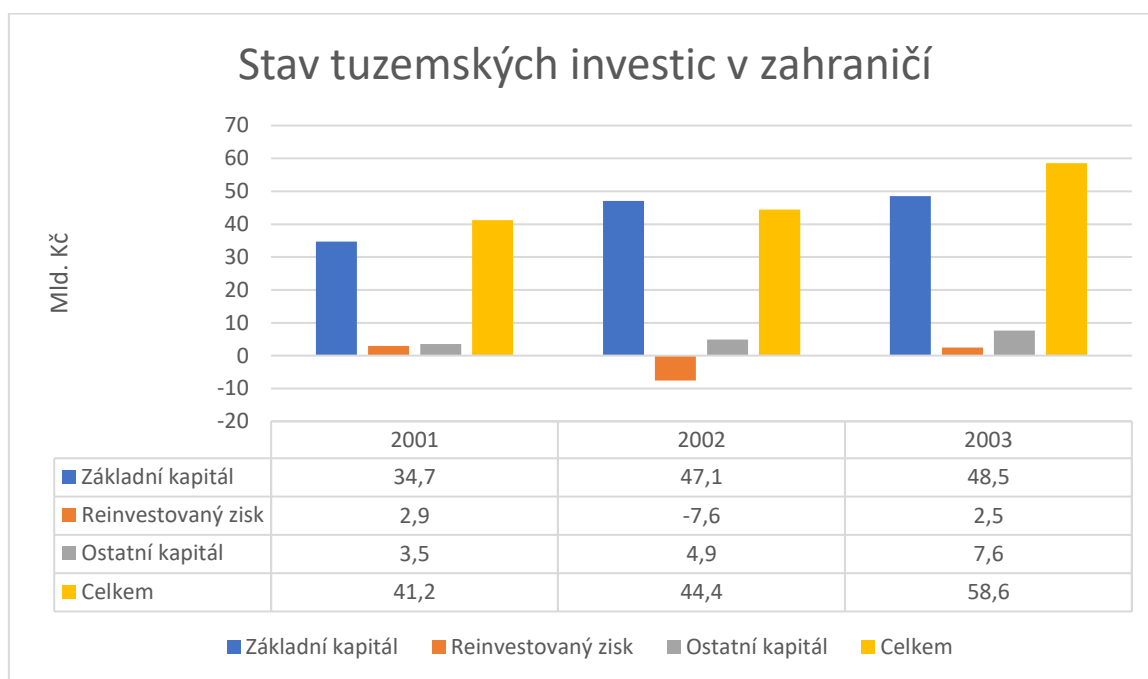
„Daňové ráje jsou území, která svým nerezidentům umožňují výhodný daňový režim. Pokud bychom však chtěli zjistit, jak je daňový ráj definovaný, obecnou definici bychom hledali těžko. OECD kupříkladu považuje za daňový ráj jurisdikci, která splňuje následující kritéria:“ (Fučík, 2011)

1. Má nominální nebo nulové daně.
 2. Vykazuje nedostatek transparentnosti (dostupnost informací o společnostech).
 3. Má zákony nebo také administrativní postupy, které zamezují efektivní výměnu informací s vládami zemí, odkud rezidenti získávají daňové výhody pocházejí.
- (Fučík, 2011)

Další významná část investic putovala do zemí střední Evropy Polska, Maďarska a Německa, které jsou tradiční místa pro investory z důvodu známosti trhu nabídek a poptávek. V neposlední řadě jsou zde i investice do Kypru a Hongkongu. Hongkong bychom mohli přiřadit k dalším daňovým rájům, ale ne tak rozšířený pro tuzemské společnosti.

3.2. Přímé zahraniční investice před vstupem do EU

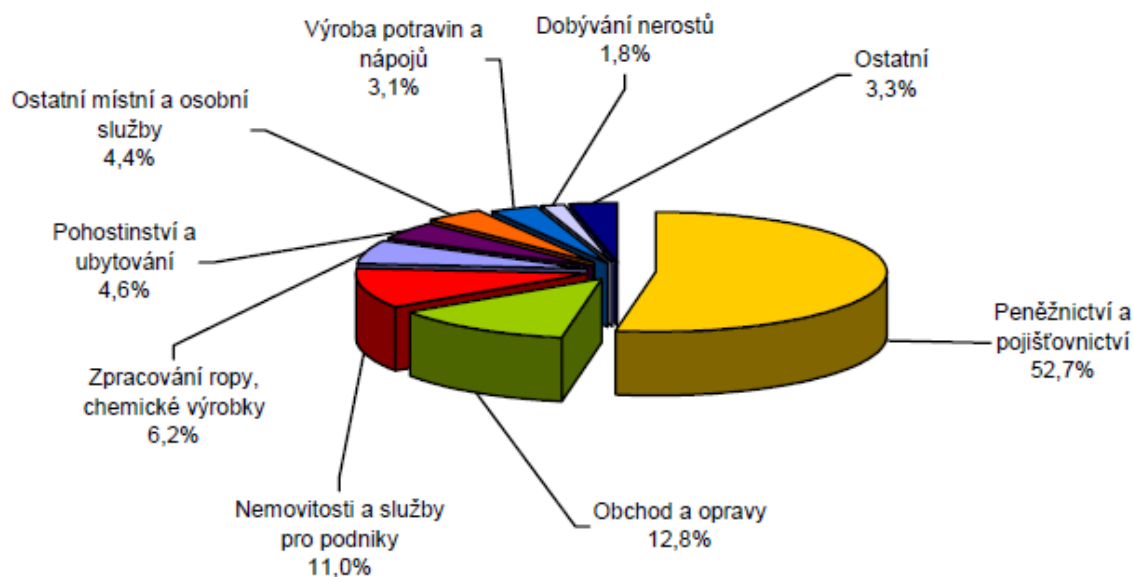
Od roku 2002 se statistika přímých zahraničních investic tvoří na základě MMF a OECD pro sestavování údajů platební bilance, ale také Evropské komise. (ČNB, 2003a) Toto časová řada byla zvolena z důvodu snahy o vstup do Evropské unie.

Obrázek 6- PZI 2001-2003 (ČNB, 2003a)

Z obrázku č. 6 je patrné, že stav PZI v zahraničí výrazně vzrostl v roce 2001, ale je stále nízký, takže i jedna větší investice ho velice ovlivní. Lze si povšimnout, že v roce 2001 reinvestovaný zisk poprvé přešel do kladných čísel, z důvodu ziskových investic v minulosti, které se postupně začínají vyplácet. V dalším roce 2002 se neobjevily výraznější změny v celkovém objemu PZI, pouze základní kapitál, který byli nerezidenti ochotni vložit, velmi vzrostl, avšak reinvestovaný zisk velice klesl a opět se dostal do záporných čísel. Rok 2003 znamenal velký nárůst objemu PZI oproti minulým letem, a to rovnou o 14 mld. Kč. Opět se reinvestovaný zisk nachází v kladných číslech a postupně se začínají investice více vyplácet.

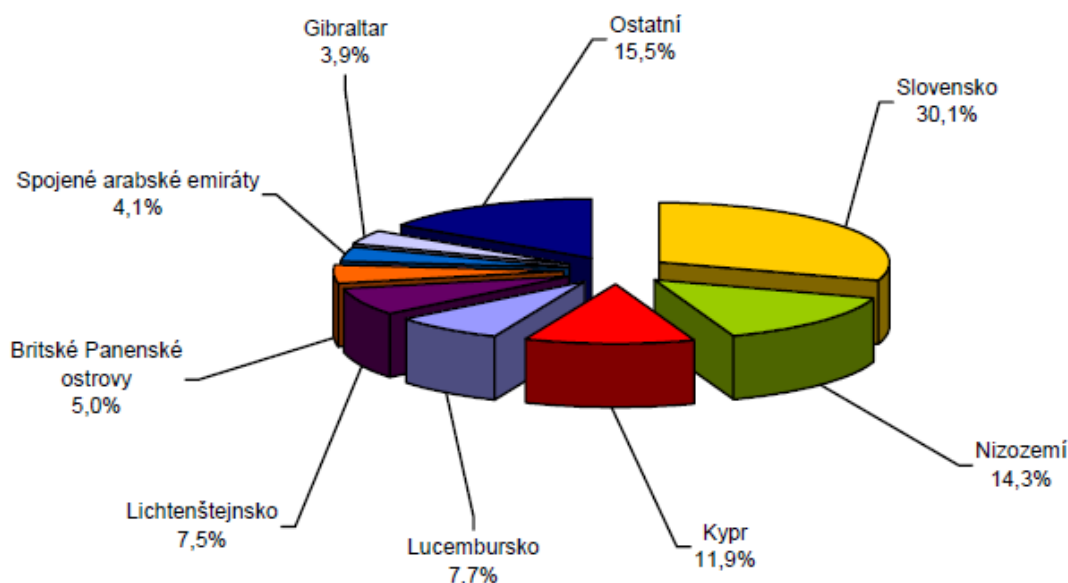
České přímé investice v zahraničí k 31. 12. 2003 - odvětvová struktura

Obrázek 7- PZI (odvětví) 2001-2003 (ČNB, 2003a)

Podle obrázku č. 7 i v této době zůstávají PZI převážně do oblasti služeb. Ještě více posílila investice do peněžnictví a pojišťovnictví a tvoří tak s velkým odstupem většinu přímých zahraničních investic. Naopak obchod a opravy se velice snížily a už nepatří mezi dominantnější část, avšak stále tvoří většinovou část obrátů a počtu zaměstnanců.

České přímé investice v zahraničí k 31. 12. 2003 - teritoriální struktura

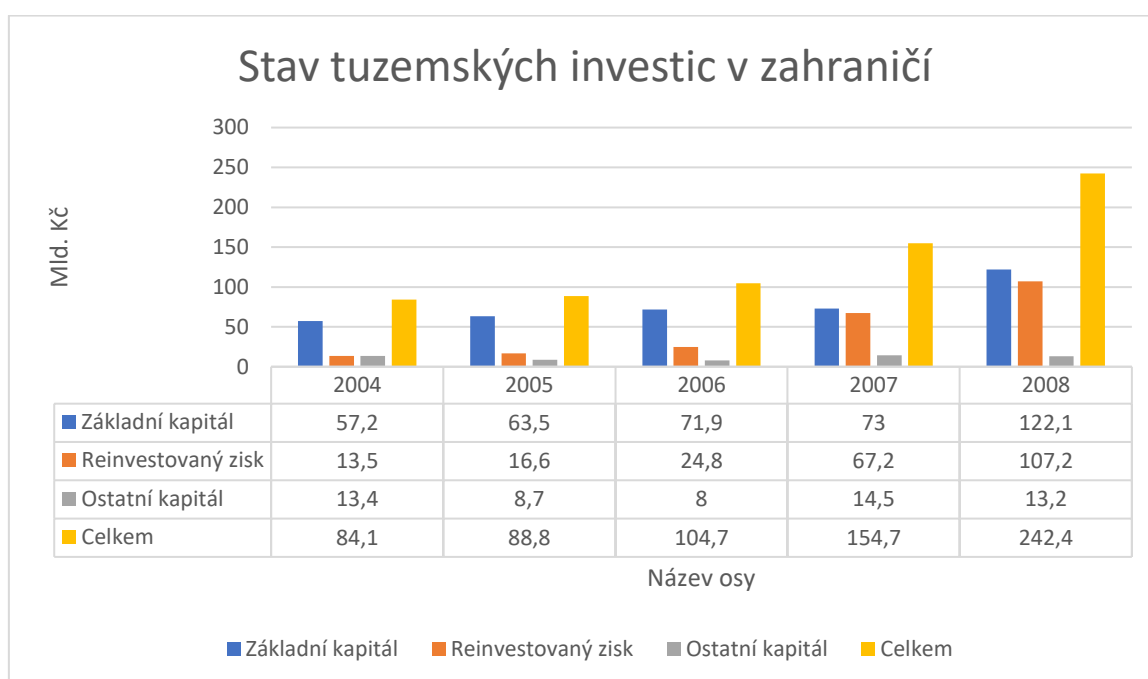
Obrázek 8- PZI (teritorium) 2001-2003 (ČNB, 2003a)

Z obrázku č. 8 si lze povšimnout, že největší podíl na přímých zahraničních investicích českých podniků do zahraničí patří Slovensku, kde se zakládají podniky pro výrobu nebo odbyt. Investice do střední a východní Evropy jsou většinou za cílem výrobním, a naopak západní státy jsou pro investory cílem řízení finanční. Prvně se do popředí dostalo Nizozemí, které nabízí skvělé možnosti pro řízení zahraničních aktivit a optimalizaci daňového zatížení. Další novinkou je, že společnosti zakládají takzvané Společnosti zvláštního určení.

Společnosti zvláštního určení (anglicky Special Purpose Vehicle) jsou společnosti, které podnikatel potřebuje pouze pro jeden projekt nebo pro řízení aktiv a získávání finančních prostředků. Hlavním důvodem je oddělení finančně, majetkově i správně od hlavní společnosti, takže může být použita jako dceřiná společnost. (SPV, 2018)

3.3. Přímé zahraniční investice před krizí

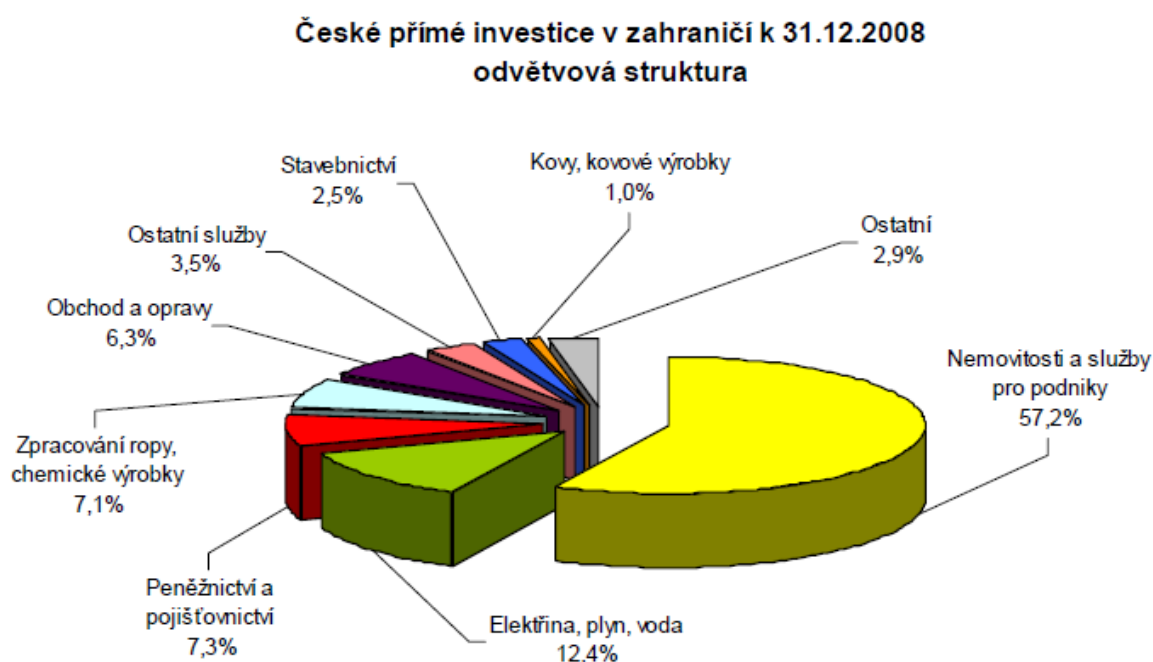
Od roku 2007 se dosavadní ukazatele, počet zaměstnanců, tržby, přidaná hodnota, export a import, rozšířili o hrubé investice do hmotných aktiv, náklady na výzkum a vývoj, hodnota výroby, ostatní náklady, nákup zboží a služeb. Dále se pak ve FATS vykazují pouze podniky, které mají zahraniční kontrolu přímou i nepřímou. Další změnou je, že Česká národní banka vykazuje statistiku za zahraniční podniky pod tuzemskou kontrolou a za tuzemské podniky, které mají zahraniční kontrolu, vykazuje statistiku Český statistický úřad. Tato časová řada byla zvolena z důvodu větších možností pro investování, po vstupu do EU a ukončena, protože v roce 2009 zde nejvíce působila krize. (ČNB, 2008)

Obrázek 9- PZI 2004-2008 (ČNB, 2008)

V roce 2004 při vstupu České republiky do Evropské Unie PZI narostly na 84,1 mld. Kč. Základní kapitál se navýšil o více než 8 mld. Kč, což znamenalo navýšení kapitálu v zahraničních firmách a velký nárůst reinvestovaného zisku, který činil 13,5 mld. Kč. Ostatní kapitál, který tvoří zejména úvěry, také vzrostl, a to přibližně o 6 mld. Kč. V dalším roce je možné pozorovat růstovou tendenci základního kapitálu a reinvestovaného zisku, avšak poskytnutých úvěrů ubylo o více než 35 %. Z obrázku č. 9 lze vyvodit, že růstová tendence stále pokračuje, a čím dál více se zvyšuje reinvestovaný zisk. V roce 2006 už připadal na 24,8 mld. Kč, což je více než celkové PZI v roce 1999 a celkový objem PZI

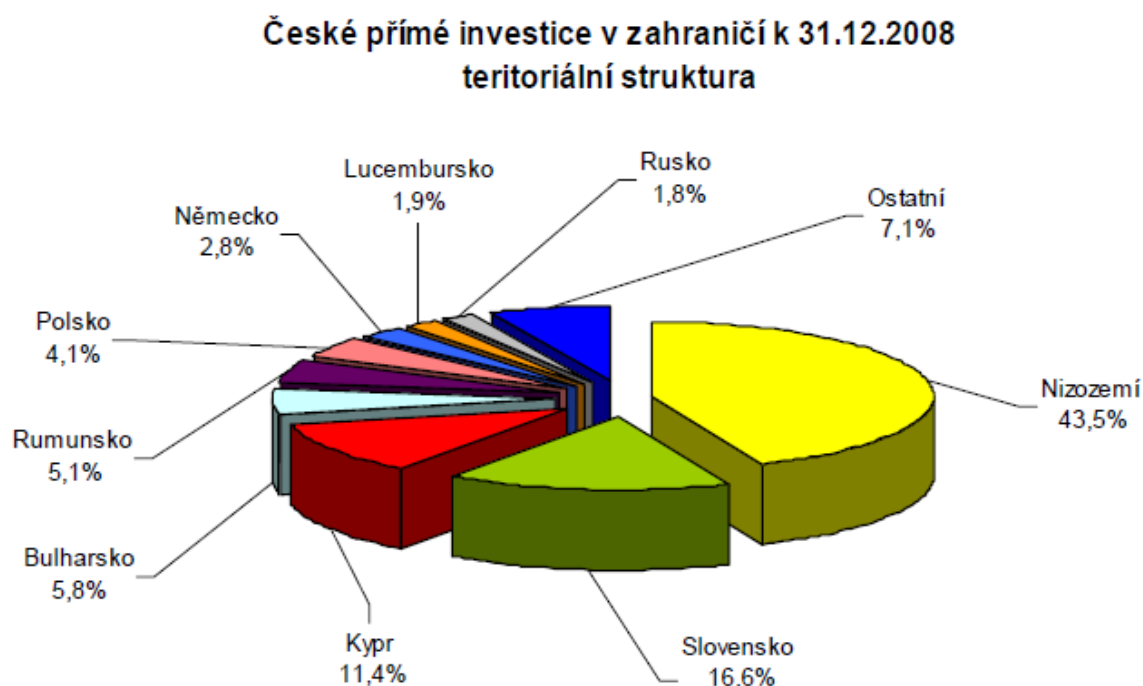
v roce 2006 činil 104,7 mld. Kč, což je ekvivalentně 5 mld. amerických dolarů, a to je více jak 4x více než v roce 1999. Na obrázku č. 9 můžeme vidět, že rok 2007 byl velice úspěšný ohledně reinvestovaného zisku, který činil 67,2, to je více jak 2,5krát více než v minulém roce. Základní kapitál se skoro vůbec nezvedl, ale díky reinvestovanému zisku se celkový kapitál zvedl o více než 50 mld. Kč. Rok 2008 postupoval v nastaveném měřítku, reinvestovaný zisk se zvedl o 40 mld. Kč a také základní kapitál se zvedl o necelých 50 mld. Kč, takže nepeněžní vklady investorů vysoce stouply. Jediné meziroční snížení se objevilo v ostatním kapitálu, což znamenalo meziroční snížení poskytnutých úvěrů.

Obrázek 10- PZI (odvětví) 2004-2008 (ČNB, 2008)

Obrázek č. 10 ukazuje vývoj investic do zahraničí v roce 2003, který se velice změnil. Lze vidět téměř identickou výměnu procentuální části nemovitostí a služeb s peněžnictvím a pojišťovnictvím. Od roku 2007 začínala celosvětová krize, a i zde se to promítlo. Krize zapříčinila vysoké investice do majetku, který jediný držel z hodnoty a velice se využíval jako investice. Růst investic do nemovitostí a služeb začal od roku 2005-2006, po prasknutí nemovitostní bubliny v USA. Najednou cena hypotečních úvěrů vysoce vzrostla a firmy začali stavět nové domy, takže tento trend umožňoval vydělat peníze na trhu, který měl rychlý rozvoj. Do tohoto sektoru vzrostl objem přímých zahraničních investic téměř o 6 mld. Kč. V důsledku krize investice do peněžnictví a pojišťovnictví nebylo tak lákavé, protože

investoři zde neviděli jistý zisk ani možnost okamžitého výtěžku, takže se rapidně snížil objem investic do tohoto odvětví. (ČNB, 2008)

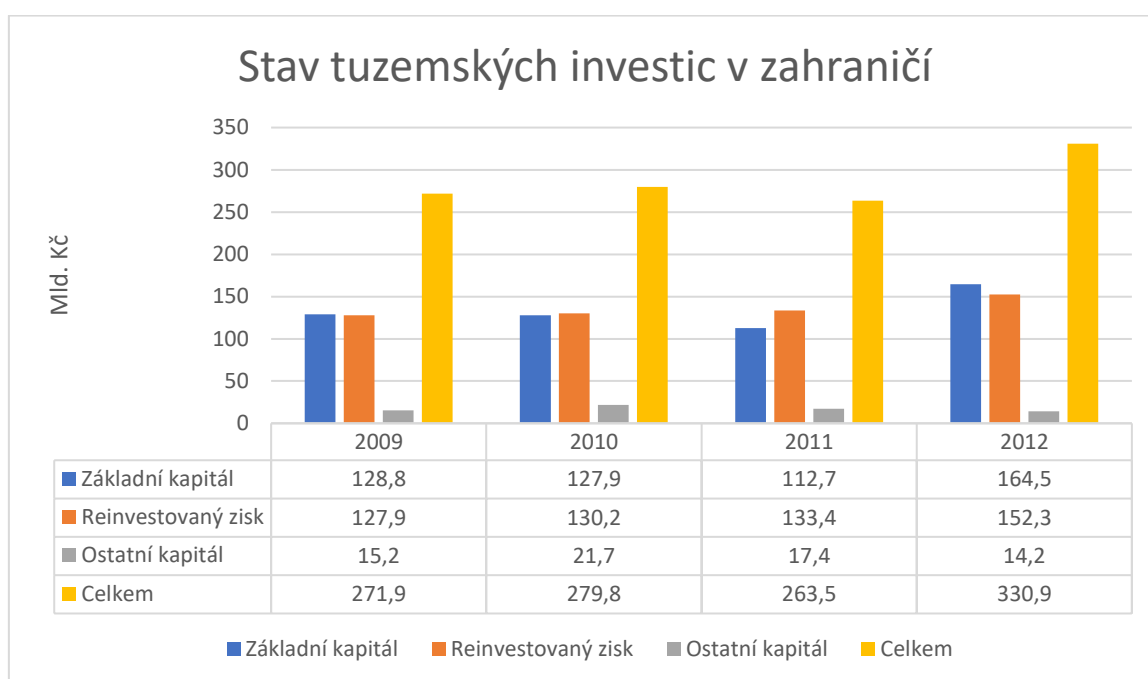

Obrázek 11- PZI (teritorium) 2004-2008 (ČNB, 2008)

Stejně jako v minulých letech se na prvních třech příčkách umístili Nizozemí, Slovensko a Kypr. Zatímco Kypr od roku 2003 lehce klesl a jeho procentuální poměr se zmenšil o půl procenta, tak Nizozemí, které bylo v roce 2003 druhé, vzrostlo o necelých 30 %, což je veliký posun a poprvé v roce 2007 předběhlo sousední Slovensko. Tento stav zapříčinil přesun řídicích center do oblasti, která je daňově výhodnější a atraktivnější pro investory. Pro Nizozemí hrál také trend energetického odvětví, kde české podniky investovali nemalý podíl.

3.4. Přímé zahraniční investice po krizi

Od roku 2010 se odvětvové členění zakládá na klasifikaci NACE Rev.2., které má lepší shromáždění důvěryhodných dat. Tato klasifikace snižuje počet publikovatelných odvětví. Díky NACE Rev. 2. také obsahuje informace o nemovitostech, které jsou vlastněné fyzickými osobami nerezidenty. V roce 2009 také uběhla lhůta po vstupu do Evropské unie pro nabývání nemovitostí určených k bydlení. Dále pak v roce 2011 uběhla lhůta u nabývání zemědělské půdy a lesů. Pro statistiku stavů je zde systém ISKN, který znamená Informační systém katastru nemovitostí. (ČNB, 2012) Tuto časovou řadu jsem zvolil z důvodu toho, že období po krizi bylo velice těžké pro investování.

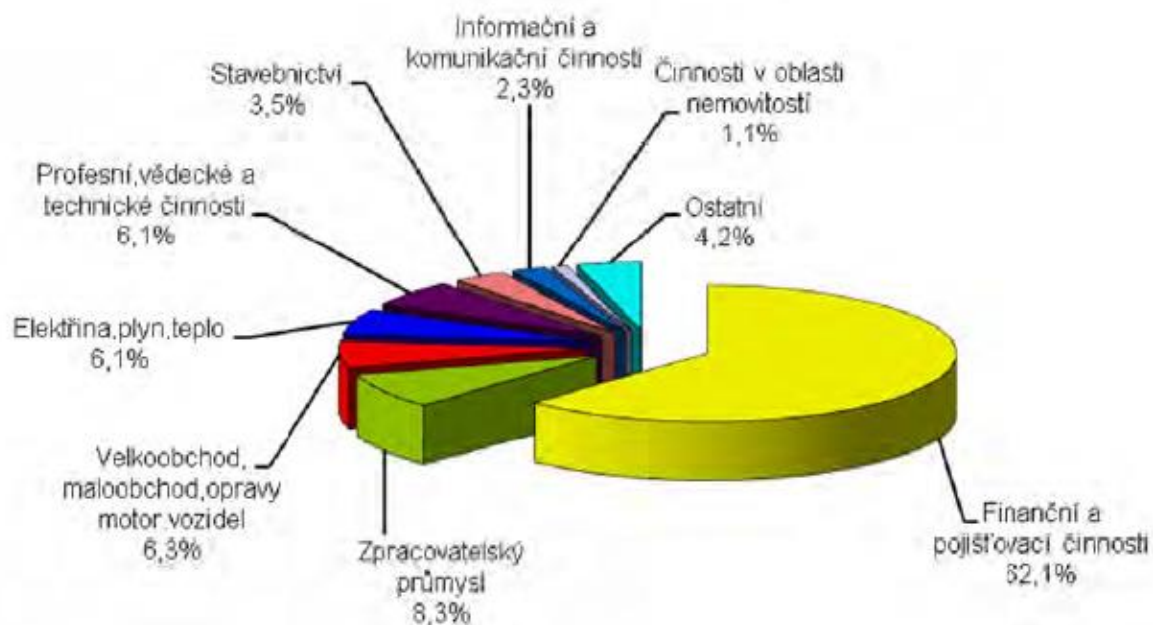

Obrázek 12- PZI 2009-2012 (ČNB, 2012)

V roce 2009 se podle obrázku č. 12 vyrovnávají nepeněžní vklady s těmi peněžními, což znamená přibližnou rovnost hodnot objemu základního kapitálu a reinvestovaného zisku, který jsou investoři ochotni poskytnout. Základní kapitál vzrostl pouze o několik mld. Kč, ale reinvestovaný zisk meziročně vzrostl o více jak 20 mld. Kč. Také objem čistých úvěrů se zvedl o 2 mld. Kč. Rok 2010 pokračoval v nastoleném trendu a je to první rok, kdy reinvestovaný zisk předčil základní kapitál, avšak největší nárůst PZI byl v oblasti poskytnutých čistých úvěrů do zahraničí a to o 6,5 mld. Kč. V roce 2011 se poprvé objevilo snížení PZI, a to díky výraznému snížení základního kapitálu, kdy byly prodány některá aktiva. Rok 2012 byl podle obrázku č. 12 velice úspěšný a vše kromě poskytnutých úvěrů se velice navýšilo. Základní kapitál se navýšil na 164,5 mld. Kč, reinvestovaný zisk

na 152,3 mld. Kč a poskytnuté úvěry vůči zahraničí se snížily na 14,2 mld. Kč. Celkový objem PZI vzrostl na 330,9 mld. Kč, což je ekvivalentně 17,4 mld. amerických dolarů.

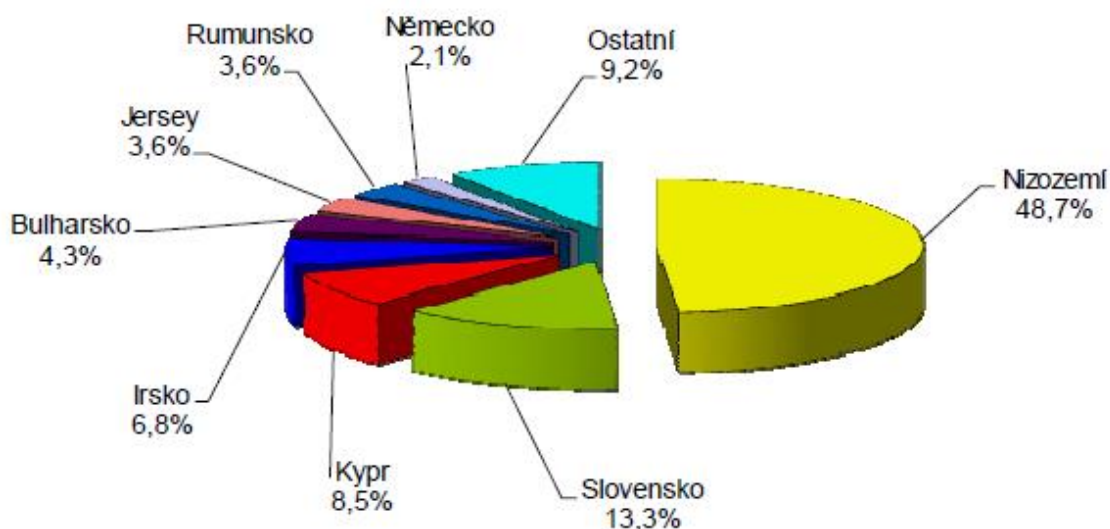
České přímé investice v zahraničí k 31.12.2012 odvětvová struktura

Obrázek 13- PZI (odvětví) 2009-2012 (ČNB, 2012)

V roce 2009 byly investice naposledy ve vysoké míře do nemovitostí a služeb pro podniky. Poté postupně nabídka převyšovala poptávku, a tím začaly ceny nemovitostí klesat. Rentabilita byla v této době velmi nízká a víra ve výhodnost investování do nemovitostí se vytratila. Díky změně daně z přidané hodnoty a očekávanému růstu ceny nemovitostí se v posledních letech držela poptávka nad nabídkou, ale postupem času začala nabídka převyšovat poptávku a investice už nebyla tak výhodná. V dalších letech se to promítlo na způsobu investování, kdy do nemovitostí investovalo pouze minimální množství společností. Vrátila se éra finanční a pojišťovací činnosti na 62,1 %, kterou v menší míře doprovázeli ostatní odvětví. Zajímavý je v této době růst investování do energetiky, ve které vidí budoucnost. (ČNB, 2012)

České přímé investice v zahraničí k 31.12.2012 teritoriální struktura

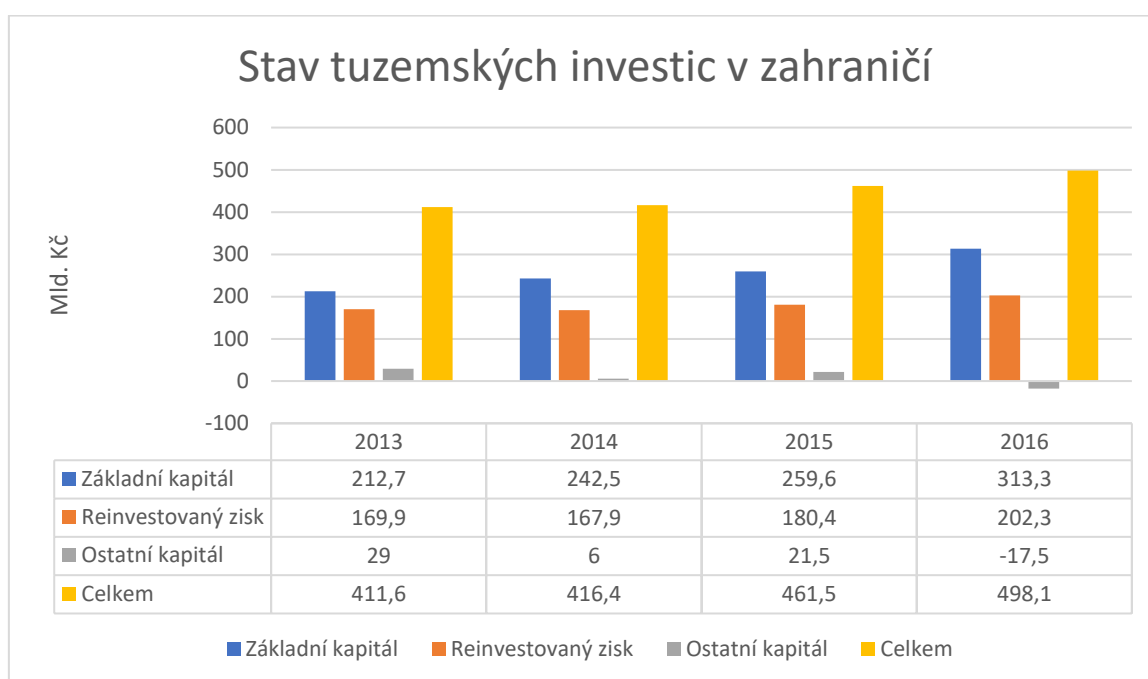
Obrázek 14- PZI (teritorium) 2009-2012 (ČNB, 2012)

Z teritoriálního hlediska nadále zůstává v největší míře Nizozemí, které je pro české podniky skvěle daňově založené a přesouvají sem svá centra. Další zemí, která je stálá v tomto žebříčku je sousední Slovensko, které se drží na podobných procentech jako v minulých letech.

Velikým překvapením je zde ostrov Jersey, který patří do Normanských ostrovů a je závislé území britské koruny. Na tomto ostrově jsou nízké nebo také nulové daně. „Evropská unie zařadila ostrov na šedou listinu míst, které nesplňují všechny požadavky pro boj s daňovými úniky.“ (ČT24, 2018) V roce 2009 zde prováděla investice skupina okolo Petra Kellnera a zde nemusejí být akcionáři zveřejněni. V těchto letech se na tomto ostrově investovalo z důvodu, že Česká republika neměla dohodu s Jersey o výměně informací v daňových záležitostech. (ČT24, 2018)

3.5. Přímé zahraniční investice v posledních letech

Od roku 2014 se přímé zahraniční investice dělí nejen na domácí přímé investice v zahraničí a přímé zahraniční investice v tuzemsku, ale nově i podle principu aktiv a pasiv. Aktiva a pasiva jsou pouze na hrubé bázi, což znamená, že nejsou dále rozdělena na základní kapitál, reinvestovaný zisk a ostatní kapitál. Další novinkou je, že se sleduje i statistika zahraničních nemovitostí v držení rezidentů. Dále se také prezentuje členění přímých zahraničních investic v České republice na aktiva a pasiva podle konečného vlastníka. (ČNB, 2016) Tato časová řada byla zvolena z důvodu vývoje toku investic posledních let a odhadnutí dalších let.

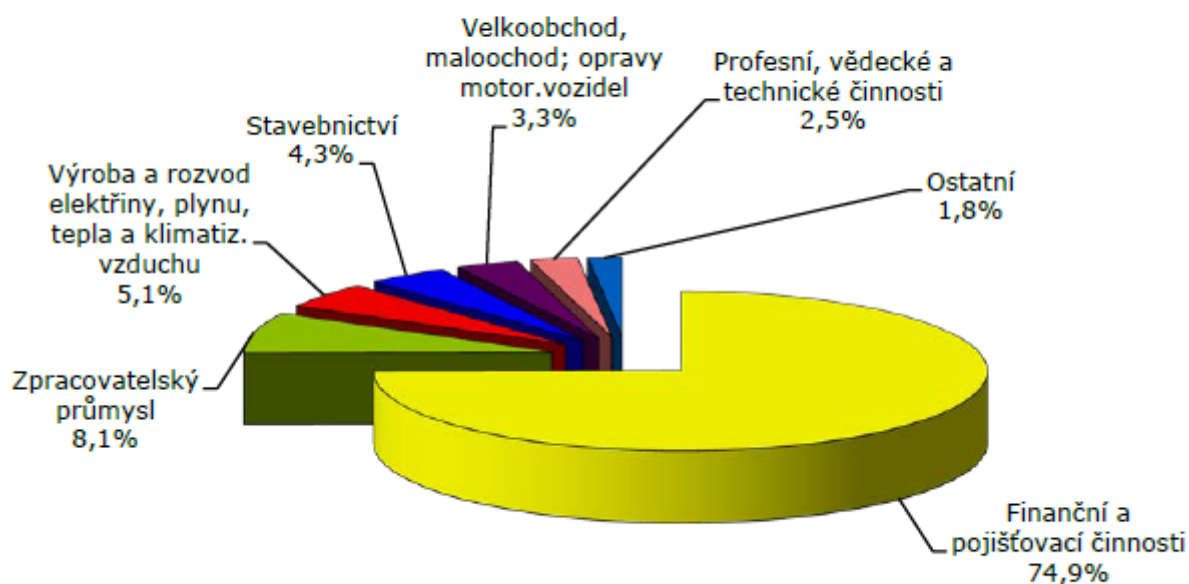

Obrázek 15- PZI 2013-2016 (ČNB, 2016)

V roce 2013 podle hodnot z obrázku č. 15 znovu ohromně vzrostl základní kapitál investovaný do zahraničí, a to rovnou o necelých 50 mld. Kč na 212,7 mld. Kč. Celkový objem PZI se zvedl o 80,7 mld. Kč, a to nejvíce díky už zmíněnému základnímu kapitálu, který investoři poskytly. V tomto roce se také zvedly o více jak 100 % poskytnuté úvěry do zahraničí. Další rok pokračoval v tendenci růstu základního kapitálu, který můžeme pozorovat s určitou výjimkou několik posledních let. Poskytnuté úvěry do zahraničí se výrazně snížily a to na 6 mld. Kč. Rok 2015 znamenal zvýšení objemu investic ve všech složkách. Základní kapitál, reinvestovaný zisk i ostatní kapitál dosáhl navýšení, avšak kromě poskytnutých úvěrů to nebylo tak znatelné navýšení. V roce 2016 pokračovala tendence nárůst základního kapitálu a reinvestovaného zisku, který poprvé dosáhl 300 mld. Kč,

respektive 200 mld. Kč. Jedině poskytnuté úvěry po dlouhé době spadly do záporných čísel a rovnou klesly o téměř 40 mld. Kč.

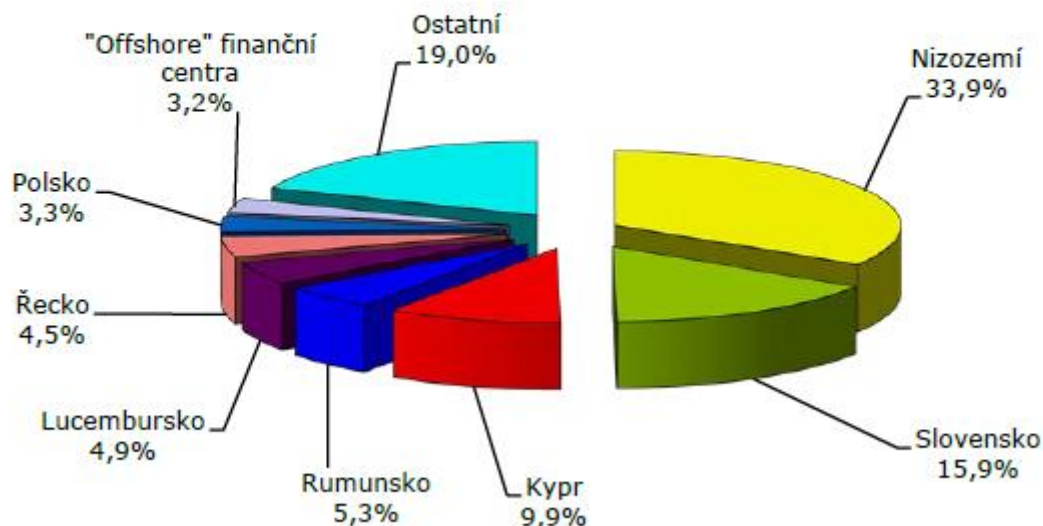
České přímé investice v zahraničí k 31.12.2016 odvětvová struktura

Obrázek 16- PZI (teritorium) 2013-2016 (ČNB, 2016)

Z hlediska odvětví se české firmy vrátily zpátky k finanční a pojišťovací činnosti podle obrázku č. 17. Od roku 2010 se investice do nemovitostí nevyplatí pro podniky, takže toto odvětví už není vůbec atraktivní. Finanční a pojišťovací činnost patří mezi absolutní vrchol v této době a tvoří většinu investic. Postupem času se také investice přesouvají do oblasti řízení zahraničních aktivit, poskytování úvěrových služeb a optimalizace daňového zatížení. Dále je také nutno brát v potaz energetický průmysl, do kterého se stále investuje. Mezi roky 2014 a 2015 došlo k největšímu meziročnímu růstu v oblasti finančních a pojišťovacích činností, a to rovnou o přibližně 98,1 mld. Kč. Tato oblast se neustále zvyšuje a můžeme očekávat další meziroční růst v následujících letech.

České přímé investice v zahraničí k 31.12.2016 teritoriální struktura

Obrázek 17- PZI (odvětví) 2013-2016 (ČNB, 2016)

Jak z obrázku č. 15 vyplívá, tak teritoriální struktura se dlouhá léta nemění a pro české podniky stále vítězí Nizozemí, které nabízí lepší daňové podmínky a zároveň možné investice do energetického průmyslu. Dalším stálým zástupcem této skupiny je sousední Slovensko, které zastává druhou pozici v tomto žebříčku. Slovensko má důležitou pozici z hlediska historického a kulturního, protože obě země mají mnoho společného, takže firmy znají vzájemně trhy.

3.6. Nizozemí

3.6.1. Investice do země

Nizozemí je v posledních letech velmi silný investiční partner České republiky. Za posledních 8 let je to země, do které české podniky nejvíce investují, kvůli jeho investičnímu prostředí i dalším faktorům. I podle investičního stupně, který je uvedený na obrázku č. 1 se Nizozemí staví mezi země, do kterých je výhodné investovat.

Nizozemsko se dá považovat za významného investora, ale také příjemce zahraničních investic. Hlavním lákadlem pro investice jsou hlavně daňové podmínky, know-how a obchodní tradice. Nizozemí se často využívá jako sídlo mimoevropských nadnárodních společností. Zde můžeme uvést např.: Nike, Cisco. Nejvíce se zde investuje do služeb, a to zejména do bankovníctví a pojišťovnictví. (Businessinfo.cz, 2018)

3.6.2. Investiční prostředí

Nizozemí nabízí pro investory následující podmínky:

- 1) Nízká sazba daně příjmu právnických osob, která činí 25 % (pro prvních 200 000 eur pouze 20%).
- 2) Inovační balíček, který znamená daň 7 % z příjmu právnických osob pro kvalifikovaný zisk.
- 3) Osvobození od účasti (zabránění dvojímu zdanění tím, že je osvobozeno od nizozemské daně z příjmu právnických osob).
- 4) Fiskální jednota (poskytnutí daňového ustálení společnosti v rámci skupiny podniků).
- 5) Daňové úlevy pro investice šetrné k životnímu prostředí.
- 6) Daňové úlevy pro investice do udržitelné energie.
- 7) Speciální zdanění mezd dočasných odborníků.
- 8) Velké množství smluv, které zabraňují dvojímu danění.
- 9) Neuplatnění srážkové daně na odchozí platby úroků a licenčních poplatků.
- 10) Možnost odložení platby DPH při dovozu. (Businessinfo.cz, 2018)

Při porovnání s investičními pobídkami v ČR, nabízí Nizozemí mnohem více a zajímavější pobídky pro investory, které zahrnují mnoho úlev na dani. Pro firmy nabízejí informační i asistenční služby, které jsou hojně využívány a usnadňují orientaci

ve výhodném působení podnikatelů. Jen z těchto výhod je patrné, že podniky v Nizozemí ušetří více peněz než v ČR a je pro ně výhodnější investovat zde.

3.7. Porovnání PZI České republiky se zahraničím

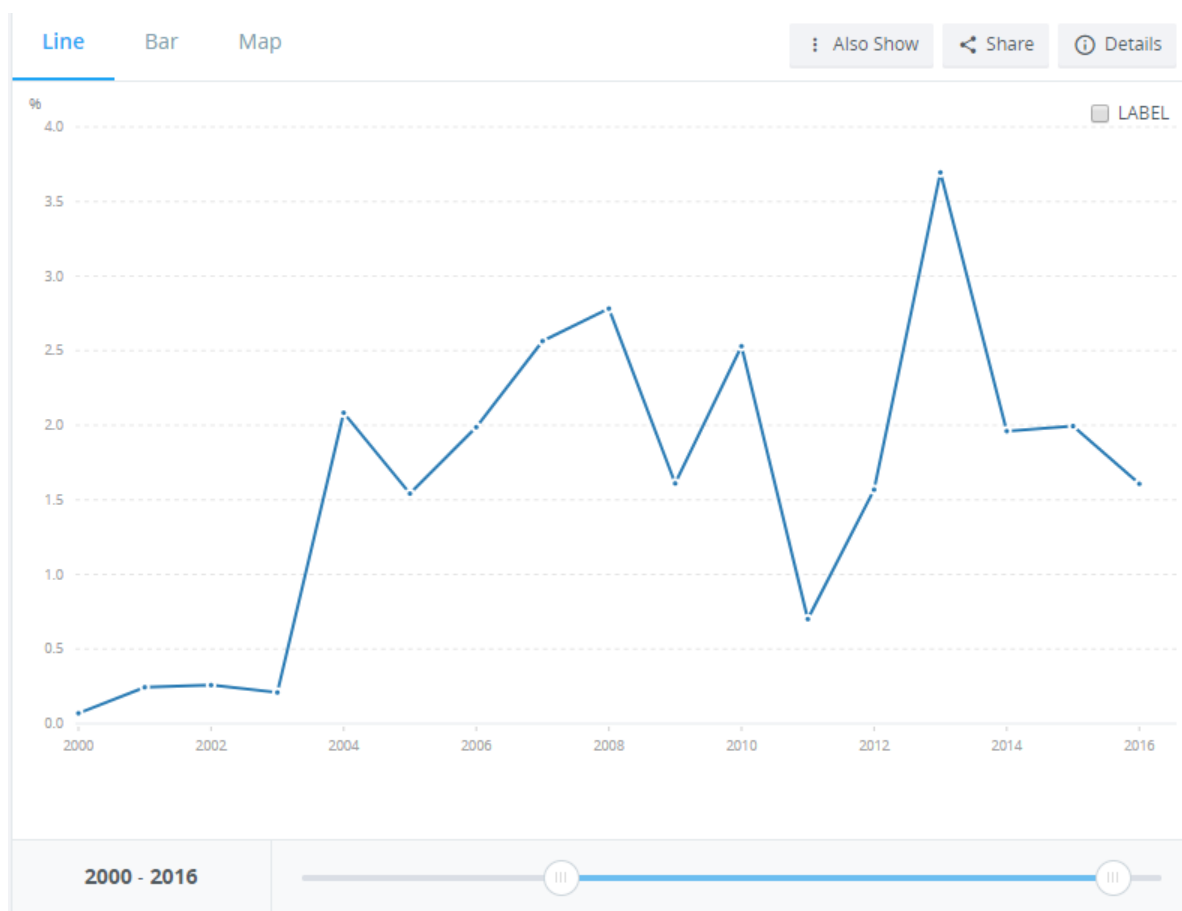
Podle dat, vydaných Světovou bankou, můžeme porovnat, jak si na tom vede Česká republika vůči ostatním zemím v pohledu přímých zahraničních investic. Měřitko této statistiky bylo určeno procentuální odliv investic vůči HDP. V roce 2000 na tom Česká republika byla velice špatně a byla ve skupině okolo Pobřeží slonoviny a Mexika na 136. místě. Oproti průměru Evropské unii, kterou v té době tvořilo 15 států, na tom byla Česká republika skoro 150krát hůře. V této době na tom byly nejlépe země jako je Libérie, Hong Kong a Belgie. V době na konci pozorování se Česká republika nachází na 66. místě a oproti Evropské unii už je na tom pouze 3krát hůře. V roce 2016 má Česká republika vývoz vůči HDP podobný jako jsou státy Středního východu a Jamajky. V roce 2016 pomyslnou příčku drží Lucembursko, Maďarsko, Holandsko a Irsko. (World Bank, 2018)

Obrázek 18- Tok odlivu PZI v \$ (World Bank, 2018)

Obrázek č. 18 ukazuje odliv investic v porovnání se Slovenskem. Data byla vytažena z databáze Světové banky, která je veřejná pro všechny. Dále byl zpracován odliv přímých zahraničních investic a určen od roku 2000 do 2016.

Lze si všimnout podle obrázku č. 19, že do vstupu do Evropské unie, byly hodnoty v celku podobné a na nízkém stupni. V roce 2004 se české investice mnohonásobně vyšplhaly, avšak slovenské investice o něco klesly. Další roky se nesly v podobném stylu, a to postupně až do roku 2008 v České republice, resp. 2007 na Slovensku, kdy se projevila ekonomická krize. Do roku 2011 se postupně střídalo klesání a stoupání hodnot, kdy v roce 2011 na tom byla Česká republika s odchozími investicemi hůře než v roce 2004 a i hůře než Slovensko, což se stalo naposledy v roce 2003. Od té doby do roku 2013 to vypadalo s odchozími investicemi z České republiky střídavě dobře a špatně, přestože se zde projevoval obrovský nárůst. Avšak od roku 2013 se odchozí investice postupně snižují. Naopak Slovensko zažívá od roku 2014 rostoucí tendence odlivu investic a v roce 2016 na tom bylo lépe než Česká republika. (World Bank, 2018)

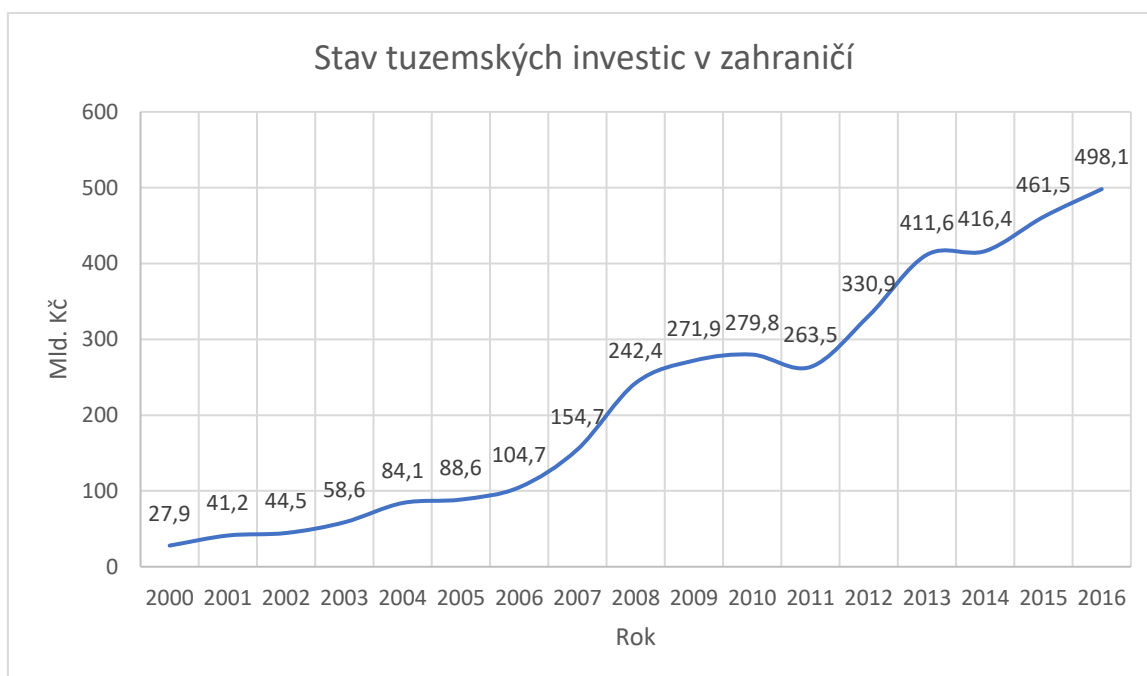

Obrázek 19 - Tok odlivu PZI v % k HDP (World Bank, 2018)

4. Souhrn vývoje investic

Bakalářská práce se zabývala vývojem a tendencemi odchozích přímých zahraničních investic českých podniků do zahraničí v letech 2000 až 2016. Zpracování PZI proběhlo na základě získaných dat od České národní banky a Světové banky, které jsou ukázány na obrázcích č. 3 až č. 24. Obrázky ukazují statistické zpracování PZI za každý rok, PZI podle odvětví, PZI podle teritoria, a také PZI toky za každý rok.

Do roku 2004 nebyla Česká republika příliš otevřena odchozím PZI a jakákoliv větší investice se ihned projevila v celkovém objemu PZI. V porovnání s ostatními zeměmi se nacházela velmi pod průměrem a nebyly zde nějaké větší pozitivní ani negativní výkyvy. Po vstupu do EU se zde objevil velký nárůst investic s rostoucí tendencí až do roku 2008. Od roku 2008 se začala projevovat ekonomická krize a tok investic výrazně klesl. Následně se střídal růst s poklesem. V roce 2011 byl meziroční přírůstek odchozích PZI nejmenší za poslední roky, avšak ihned poté do roku 2013 rostl, a v té době byl na dosavadním naměřeném extrému. Poté následoval strmý pokles do roku 2016, a poté znovu mírný nárůst. Ze zpracovaných dat by podle zjištěných tendencí měl odliv PZI znovu v dalších letech rostoucí charakter.

Obrázek 20 - Stav PZI (Vlastní zpracování dle ČNB)

Jak si lze všimnout z obrázku č. 20, tak odchozí PZI se obrovsky zvýšily. První obrovský impulz byl vstup do Evropské unie až do krize, která se začala projevovat od roku 2008, kdy objem investic zmírnil svůj růst, a dokonce se i zmenšil. Po krizi začal obrovský boom v investování zejména do pojišťovnictví a bankovníctví, což bylo důsledkem většího využívání daňových rájů, avšak v posledních pozorovaných letech se růst mírnil a znovu jeden rok dokonce klesl. Poslední pozorované roky nastával znovu pomalý růst odchozích PZI.

Z teritoriálního hlediska investice stále putují na Slovensko, ale už ne v takové procentuální míře jako v roce 2000. V dnešní době se rozmohlo investování do Nizozemí, které posledních pár let funguje jako hlavní investiční partner pro Českou republiku. Z hlediska odvětvové struktury se investice dostaly z oblasti služeb, přes oblast nemovitostí, zpět k oblasti služeb. V této době se, konkrétně do oblasti finančních a pojišťovacích činností, investuje skoro tři čtvrtiny všech odchozích investic. Podrobné informace ohledně odvětvové a teritoriální struktury z roku 2016 jsou uvedeny v příloze č. 1 a č. 2.

5. Závěr

První z cílů bylo seznámení s teoretickými poznatky ohledně přímých zahraničních investic. Tohoto cíle se dosáhlo díky zpracování teoretické části a získání velkého množství informací o daném tématu. Pro investora je velice důležité si uvědomit přínosy a rizika investice, které byly zpracovány v první části.

Hlavním cílem práce bylo zpracování a zhodnocení vývoje a tendencí odchozích přímých zahraničních investic českých podniků v letech 2000 až 2016. Data o PZI byly zpracovány dle vydaných publikací od Světové banky a ČNB, která každoročně vydává publikace o přímých zahraničních investicích. Tyto publikace se vydávají od roku 1998 a postupem času prošly úpravami. Zde bylo hlavní zaměření srovnání jednotlivých let pomocí časových řad, které byly navrženy za účelem přehlednosti a srozumitelnosti.

Z výsledku provedeného zhodnocení je patrné, že odchozí PZI českých podniků se razantně posunuly vpřed. Oproti počáteční hodnotě, která činila 27,9 mld. Kč, se vyšplhala na 498 mld. Kč. Tento posun vylepšil pozici České republiky v porovnání s ostatními státy na 66. příčku ve světě dle Světové banky. Avšak Česká republika promeškala počáteční rozvoj PZI, který nastal už v dřívějších letech, a poté se pomalu snažila tento problém napravit, jak je patrné ze srovnání od Světové banky. Díky rozvinuté globalizaci a vstupu do mnoha organizací, které zapříčinily snadnější investování v zahraničí, se ČR postupně propracovávala do lepších pozic ohledně investic. Největší objem investic putuje do finanční a pojišťovací sféry, a to zejména do Nizozemí.

Velkou příčinou investice v zahraničí jsou zajiště investiční pobídky, které zajišťují velikou úlevu na daních pro podnikatele. Tento nastávající trend se určitě bude čím dál více zvětšovat a české podniky určitě nebudou mimo tento trend, ale budou se snažit držet a vylepšovat pozice na domácích i zahraničních trzích. Podnikatelé si uvědomují riziko investování, které bylo v dřívějších letech mnohem větší, ale nyní s převládajícími pozitivními dopady se více orientují na možnost investice v zahraničí.

V porovnání s tokem investic, který přichází do ČR, se odchozí stále nemohou porovnávat, protože jsou stále několikanásobně menší, avšak od nového tisíciletí se tok investic z ČR výrazně zvětšil a posunul tak Českou republiku mnohem dále v oblasti investování.

Teoretická část se zabývala vymezením znalostí, které jsou potřeba k pochopení přímých zahraničních investic. Dále také seznámením s investičním prostředím a zpracováním dat od ČNB.

Samostatná praktická část se zabývala rozvržením odchozích PZI českých podniků do jednotlivých časových řad, kde byly rozebrány prvky jako je základní kapitál, reinvestovaný zisk i ostatní kapitál. Dále zde byly uvedeny investiční pobídky Nizozemí, se kterou ČR nejvíce spolupracuje, a vzájemné porovnání těchto pobídek. Posledním cílem praktické části bylo porovnání odchozích PZI s ostatními zeměmi a podrobnější porovnání se Slovenskem.

Ve shrnutí vývoje investic jsou ukázány odchozí PZI za celé pozorované období pro možné zhodnocení vývoje i vizuálně. V neposlední řadě jde také určit prognózu vývoje odchozích PZI, za předpokladu, že nenastane neočekávaná událost. V dalších letech by měl následovat pozvolný růst odchozích PZI, dle nastavených tendencí.

Zdroje

Seznam použité literatury:

Knižní zdroje:

- [1] DURČÁKOVÁ, Jaroslava a Martin MANDEL. *Mezinárodní finance*. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2003. 399 s. ISBN 80-7261-090-2.
- [2] POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy ekonomické učebnice. 440 s. ISBN 978-80-7400-152-9.
- [3] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012. 424 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
- [4] SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.

Internetové zdroje:

- [5] Britský odchod z Unie? Mayová je pro variantu inspirovanou ostrovem Jersey — ČT24 — Česká televize. *ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize* [online]. Copyright ©2018 [cit. 07.08.2018]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2555644-britsky-odchod-z-unie-mayova-je-pro-variantu-inspirovanou-ostrovem-jersey>
- [6] ČNB, *Přímé zahraniční investice za rok 2000* [online]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2000_CZ.pdf
- [7] ČNB, *Přímé zahraniční investice za rok 2003a* [online]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2003_CZ.pdf
- [8] ČNB, *Přímé zahraniční investice za rok 2008* [online]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.pdf
- [9] ČNB, *Přímé zahraniční investice za rok 2012* [online]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2012_CZ.pdf

- [10] ČNB, *Přímé zahraniční investice za rok 2016* [online]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2016_CZ.pdf
- [11] Foreign direct investment, net outflows (% of GDP) | Data. *World Bank Open Data / Data* [online]. Copyright © 2018 The World Bank Group, All Rights Reserved. [cit. 06.08.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.WD.GD.ZS?end=2016&locations=CZ-SK&start=2000&type=points&view=chart>
- [12] Investiční pobídky | Dotace EU. *Dotace EU / Dotace z EU na klíč* [online]. Copyright © 2018 [cit. 25.07.2018]. Dostupné z: <http://www.dotacni.info/investicni-pobidky/>
- [13] Nizozemsko: Zahraniční obchod a investice | BusinessInfo.cz. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. Copyright ©2018 Zastupitelský úřad ČR v Haagu [cit. 06.08.2018]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nizozemsko-zahranicni-obchod-a-investice-18962.html>
- [14] Obecné informace o systému investičních pobídek v ČR | MPO. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. Copyright © Copyright 2005 [cit. 25.07.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/investicni-pobidky-a-prumyslove-zony/investicni-pobidky/obecne-informace-o-systemu-investicnich-pobidek-v-cr--879/>
- [15] Ocenění rizika země při mezinárodním investování - Měšec.cz. *Měšec.cz - váš průvodce finančním světem* [online]. Copyright © 1998 [cit. 25.07.2018]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/oceneni-rizika-zeme-pri-mezinarodnim-investovani/>
- [16] O ČNB – Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003b [cit. 25.07.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/
- [17] Přímé zahraniční investice – Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003c [cit. 26.07.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/
- [18] SPV pro zvláštní projekty | NápadynaPodnikání. *NápadynaPodnikání | Nápady, rady a tipy na podnikání* [online]. Copyright © 2018. Všechna práva vyhrazena. [cit. 30.07.2018]. Dostupné z: <http://www.napadynapodnikani.cz/spv-pro-zvlastni-projekty/>
- [19] Statistika – Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003d [cit. 26.07.2018]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/>

[20]Zahraníční daňové ráje – Publikace | Fučík & Partners. *Úvod* | *Fučík & Partners* [online]. Copyright © 2018 Fučík [cit. 26.07.2018]. Dostupné z: <http://www.fucik.cz/publikace/zahranicni-danove-raje/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Stav tuzemských přímých zahraničních investic v zahraničí podle jednotlivé země

Příloha č. 2 Stav tuzemských přímých zahraničních investic v zahraničí podle jednotlivého odvětví

2.1. STAV TUZEMSKÝCH PŘÍMÝCH INVESTIC V ZAHRANIČÍ k 31.12. - podle principu sr**Jednotlivé země (princip bezprostředního investora)**

Datum zveřejnění: 16.3.2018

Rok	2016	Měna (v mil.)	CZK			
Kód	Geografické a ekonomické zóny		Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
W1	CELKEM SVĚT		313 266,8	202 345,2	-17 541,1	498 071,0
E1	EVROPA		305 610,6	196 346,8	-18 416,7	483 540,7
	z toho					
AL	Albánie		85,2	-76,6	0,0	8,6
BE	Belgie		4 617,2	57,4	54,7	4 729,2
BY	Bělorusko		10,2	1 392,3	2,9	1 405,4
BA	Bosna a Hercegovina		8,2	-2,4	8,8	14,6
BG	Bulharsko		5 287,8	6 807,5	280,7	12 376,0
ME	Černá Hora		0,0	0,0	0,0	0,0
CZ	Česká republika		0,0	0,0	0,0	0,0
DK	Dánsko		6,1	151,0	-9,1	148,0
EE	Estonsko		35,8	-19,1	0,2	16,9
FI	Finsko		374,2	-266,4	20,0	127,7
FR	Francie		3 706,1	799,7	1 489,5	5 995,3
HR	Chorvatsko		1 263,9	-67,9	-1 148,4	47,6
IE	Irsko		13 297,7	-301,2	C	13 107,8
IT	Itálie		980,0	97,9	-2 031,8	-954,0
IS	Island		0,1	0,0	0,0	0,1
CY	Kypr		35 414,3	13 234,5	668,0	49 316,9
LI	Lichtenštejnsko		485,3	1 192,5	0,0	1 677,8
LT	Litva		1,9	11,6	21,5	34,9
LV	Lotyšsko		107,9	94,6	11,0	213,5
LU	Lucembursko		17 845,0	C	12 646,0	24 427,1
HU	Maďarsko		741,8	839,1	1 804,6	3 385,5
MK	Makedonie		0,0	0,0	0,0	0,0
MT	Malta		450,4	658,3	-12,2	1 096,5
MD	Moldávie		-0,3	-8,7	32,8	23,8
DE	Německo		12 693,7	-1 980,9	1 922,9	12 635,7
NL	Nizozemí		43 239,7	163 784,5	-38 277,4	168 746,8
NO	Norsko		1 250,4	1 657,9	C	C
PL	Polsko		9 959,9	3 220,6	3 358,1	16 538,6
PT	Portugalsko		105,3	0,0	C	111,4
AT	Rakousko		693,2	107,0	254,4	1 054,6
RO	Rumunsko		34 488,5	-8 088,7	239,4	26 639,3
RU	Rusko		3 922,8	189,4	828,3	4 940,5
GR	Řecko		22 596,8	0,0	0,0	22 596,8
SK	Slovensko		61 284,4	19 086,1	-1 270,8	79 099,7
SI	Slovinsko		4 487,3	1 045,3	-119,6	5 412,9
RS	Srbsko		276,0	418,6	27,4	722,0
ES	Španělsko		291,1	44,5	397,0	732,6
SE	Švédsko		572,8	C	-5,8	575,4
CH	Švýcarsko		9,1	17,3	C	26,1
TR	Turecko		9 147,7	-8 037,1	19,6	1 130,2
UA	Ukrajina		56,0	-77,1	129,3	108,3
GB	Velká Británie		8 449,4	-520,2	125,1	8 054,2
F1	AFRIKA		681,3	-259,5	1 834,5	2 256,3
	z toho					

Obrázek 21 - Stav tuzemských PZI podle zemí 1/2 (ČNB, 2016)

Kód	Geografické a ekonomické zóny	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
DZ	Alžírsko	0,0	0,0	0,0	0,0
EG	Egypt	C	C	C	C
TN	Tunisko	0,0	0,0	20,9	20,9
ZA	Jižní Afrika	78,7	0,5	-0,8	78,4
A1	AMERIKA	1 982,8	11,3	685,4	2 679,5
	<i>z toho</i>				
AR	Argentina	C	C	0,0	C
BR	Brazílie	187,6	-193,6	8,4	2,5
CL	Chile	0,3	-4,7	0,0	-4,4
CA	Kanada	C	C	0,0	C
MX	Mexiko	152,7	-29,5	-5,2	117,9
US	Spojené státy americké	1 066,7	155,7	564,9	1 787,3
S1	ASIE	4 146,7	6 246,6	-1 644,2	8 749,1
	<i>z toho</i>				
CN	Čína	2 267,7	-648,1	20,1	1 639,7
PH	Filipíny	0,0	0,0	0,0	0,0
HK	Hongkong	C	C	C	133,6
IN	Indie	1 199,3	119,9	442,0	1 761,2
IL	Izrael	0,0	0,0	0,0	0,0
JP	Japonsko	C	C	C	C
KR	Korejská republika	0,0	-13,3	C	C
SG	Singapur	C	C	0,0	C
TH	Thajsko	1,1	-1,8	0,0	-0,6
TW	Tchaj-wan	0,0	0,0	0,0	0,0
VN	Vietnam	295,5	-0,6	0,0	294,9
O1	AUSTRÁLIE, OCEÁNIE A POLÁRNÍ OBLASTI	0,0	0,0	0,0	0,0
	<i>z toho</i>				
AU	Austrálie	0,0	0,0	0,0	0,0
NZ	Nový Zéland	0,0	0,0	0,0	0,0
	<i>Ekonomické zóny</i>				
I7	Eurozóna (EUR-18)	222 220,0	190 378,1	-24 130,8	388 467,4
B5	EU-28	282 992,2	192 739,5	-19 464,8	456 266,9
P1	OECD	218 027,8	173 842,2	-18 850,0	373 020,0
R2	EFTA	1 744,9	2 867,7	-1,0	4 611,6
R3	NAFTA	1 640,6	232,3	559,7	2 432,6
R12	"Offshore" finanční centra	7 997,1	8 127,6	1,3	16 126,0

Obrázek 22 - Stav tuzemských PZI podle zemí 2/2 (ČNB, 2016)

2.2. STAV TUZEMSKÝCH PŘÍMÝCH INVESTIC V ZAHRANIČÍ k 31.12. - podle principu směru**Ekonomická odvětví (NACE Rev. 2)**

Datum zveřejnění: 16.3.2018

Rok 2016		Měna (v mil.) CZK				
Kód	NACE Rev.2	Sektory a odvětví	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
A	01-03	ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ, RYBOLOV	579,8	802,3	200,1	1 582,1
B	05-09	TĚŽBA A DOBYVÁNÍ NEROSTŮ	183,0	199,9	-0,6	382,3
C	10-33	ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	28 770,0	4 814,1	6 959,3	40 543,5
		<i>z toho</i>				
C10T12	10-12	Výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	7 983,3	-3 325,6	802,2	5 459,9
C13_14	13-14	Výroba textilií a oděvů	606,9	C	1 935,8	C
C16T18	16-18	Dřevařský průmysl, výroba papíru, tisk a rozmnožování nahraných nosičů	107,0	80,4	45,2	232,6
C19T22	19-22	Ropné, chemické, farmaceutické, pryžové a plastové výrobky	8 741,6	8 577,2	407,8	17 726,6
C24_25	24-25	Kovy, kovové výrobky	3 642,8	1 303,2	949,4	5 895,3
C26	26	Počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení	0,0	26,5	-114,1	-87,6
C28	28	Výroba strojů a zařízení j.n.	595,6	200,5	264,4	1 060,5
C29	29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	2 021,4	-215,8	C	1 841,8
C30	30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	1 049,0	-355,6	3 235,9	3 929,3
C_OTH	15,23,27, 31-33	Ostatní zpracovatelský průmysl (výroba usní, nábytku, el.zařízení; opravy a instalace)	4 022,4	-1 218,5	-603,3	2 200,6
D35	35	VÝROBA A ROZVOD ELEKTŘINY, PLYNU, TEPLA A KLIMATIZOVANÉHO VZDUCHU	19 794,8	3 990,6	1 781,4	25 566,8
E	36-39	ÚPRAVA A ROZVOD VODY, KANALIZACE, SBĚR A ÚPRAVA ODPADŮ	4,7	45,0	0,0	49,7
F	41-43	STAVEBNICTVÍ	25	-2 832,3	-1	21

Obrázek 23 - Stav tuzemských PZI podle odvětví 1/2 (ČNB, 2016)

Kód	NACE Rev.2	Sektory a odvětví	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
			435,9		258,9	344,6
GTU	45-99	SLUŽBY CELKEM	218 253,4	195 321,6	-25 222,4	388 352,6
		<i>z toho</i>				
G	45-47	VELKOOBCHOD, MALOOBCHOD; OPRAVY MOTOROVÝCH VOZIDEL	13 337,5	-528,8	3 682,0	16 490,6
H	49-53	DOPRAVA, SKLADOVÁNÍ, POŠTOVNÍ A KURÝRNÍ ČINNOSTI	3 446,5	1 037,2	52,1	4 535,8
I	55-56	UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A POHOSTINSTVÍ	803,4	-1 609,4	221,3	-584,7
J	58-63	INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI	3 200,1	3 022,6	-24 870,3	-18 647,5
K	64-66	FINANČNÍ A POJIŠŤOVACÍ ČINNOSTI	183 965,0	189 586,5	-623,1	372 928,4
L	68	ČINNOSTI V OBLASTI NEMOVITOSTÍ	2 128,3	484,8	-3 666,1	-1 052,9
M	69-75	PROFESNÍ, VĚDECKÉ A TECHNICKÉ ČINNOSTI	10 181,7	2 254,7	-166,5	12 270,0
N	77-82	ADMINISTRATIVNÍ A PODPŮRNÉ ČINNOSTI	626,8	544,1	-1 346,6	-175,6
P85	85	VZDĚLÁNÍ	0,0	0,0	0,0	0,0
Q	86-88	ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE	0,0	0,0	0,0	0,0
R	90-93	KULTURNÍ, ZÁBAVNÍ A REKREAČNÍ ČINNOSTI	220,3	906,9	676,8	1 804,0
S	94-96	ČINNOSTI OSTATNÍCH SLUŽEB	343,7	-377,0	817,8	784,5
_T	00-99	CELKEM bez soukromého nákupu a prodeje nemovitostí	303 005,8	202 345,2	-17 541,1	487 810,0
PRV_RE	X9998	Soukromý nákup a prodej nemovitostí	10 261,0	0,0	0,0	10 261,0
FDI_T	00-99, X9998	CELKEM	313 266,8	202 345,2	-17 541,1	498 071,0

Obrázek 24 - Stav tuzemských PZI podle odvětví 2/2 (ČNB, 2016)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Stehlík Petr	Lud'ka Maturoy 855, Pardubice - Studánka	II500236

TÉMA ČESKY:

Vývoj a tendence odchozích přímých zahraničních investic českých podniků

TÉMA ANGLICKY:

Development and Trends of Outgoing Foreign Direct Investment by Czech Companies

VEDOUcí PRÁCE:

Ing. Eva Hamplová, Ph.D. - KĚ

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cíl práce: Vymezení teoreticko-metodologických přístupů a východisek používaných při hodnocení přímých zahraničních investic a zhodnocení jejich dopadu na Českou republiku v letech 2000 - 2016.

Předěžná osnova:

1. Úvod
2. Metodologie
3. Teoretická východiska PZI
4. Vývoj a tendence odchozích PZI
5. Shrnutí
6. Závěr
7. Použitá literatura

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

DURČÁKOVÁ, J., MANDEL, M. Mezinárodní finance, 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2003, 394 s.

POLOUČEK, S. a kol. Peníze, banky, finanční trhy, Praha: C.H. Beck, 2009, 415 s.

REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P., DVOŘÁK, P., BRADA, J. Peněžní ekonomie a bankovníctví, 4. vyd. Praha: Management Press, 2008, 627 s.

SRHOLEC, M. Přímé zahraniční investice v České republice, Praha: Linde, 2004, 171 s.

Podpis studenta:

Datum: 17. 10. 2017

Podpis vedoucího práce:

Datum: 16. 10. 2017